

BLAŽENKA LJUBOVIĆ

INVENTARIZACIJA I ZAŠTITA GRAĐE IZ RAZRUŠENE CRKVE SV. FRANJE U SENJU I NJEZINA BUDUĆA NAMJENA

Blaženka Ljubović
Gradski muzej Senj
HR 53270 SENJ
gradski.muzej.senj@gs.t-com.hr

UDK: 726.5(497.5Senj)
069.51(497.5Senj)"653/654"
Pregledni rad
Ur.: 2016-09-09

U 16. stoljeću gradu Senju zaprijetila je velika opasnost od turske sile zbog čega će, na prijedlog senjskog kapetana I. Lenkovića, kralj Ferdinanda I. iz obrambenih razloga, a uz suglasnost crkvenih i vojno-političkih vlasti, donijeti odluku o rušenju svih građevina izvan gradskih zidina kako ih neprijatelj ne bi osvojio i ugrozio grad. Njegovu odluku u djelo provodi I. Lenković koji je između ostalih građevina 1540. srušio i franjevačku crkvu sa samostanom u predjelu Sv. Petar ali uz obvezu da franjevcima sagradi novu crkvu i samostan unutar gradskih zidina. Ta nova crkva unutar gradskih zidina do temelja će biti srušena u Drugom svjetskom ratu 1943. godine.

Od samoga početka crkva sv. Franje je određena da bude posljednje počivalište senjskih odličnika – znamenitih i proslavljenih uskočkih knezova, kapetana, vojvoda i nadvojvoda koji su u crkvi pokapani tijekom 16., 17. i 18. stoljeća.

Ova crkva sa svojom arhitekturom i inventarom postala je dragocjen spomenik kulture grada Senja. Nažalost, crkva je srušena 1943. kada je stradao i veliki dio njezina spomeničkog inventara, unutar kojeg i nadgrobne ploče senjskih uskoka koje su uglavnom razbijene i pretvorene u fragmente koji su pohranjeni na više lokacija u gradu Senju.

Grad Senj i Odbor za zaštitu i obnovu povijesne jezgre grada Senja 1995. godine odlučili su, za moguću buduću namjenu, utvrditi lokacije smještaja i sadržaj te stanje u kojem se nalazi sačuvana spomenička građa – inventar iz crkve sv. Franje. Također je odlučeno da se ta spomenička građa obradi i popiše, odnosno inventarizira. Taj zadatak povjeren je autorici ovog rada.

Nakon inventarizacije obrađeni inventar crkve je spreman za daljnju stručnu obradu konzervatora, restauratora i arhitekata, poslije čega je moguće predložiti i rješenja za revitalizaciju prostora nekadašnje crkve sv. Franje u koji bi bio ukomponiran i prezentiran sačuvan i stručno obrađeni inventar crkve.

Inventarizacijom je utvrđeno da se unutar građe iz crkve sv. Franje nalazio i dio materijala koji ne pripada ovoj crkvi o čemu će također biti riječi u nastavku rada.

Ključne riječi: Senj, crkva sv. Franje, franjevci, Frankopani, Ivan Lenković, uskoci, nadgrobne ploče, inventarizacija.

*Sred grada u kamenu Senju
Na glasu je božji hram;
To crkva je svetoga Franje
I mrtvih uskoka stan.
Tu dolje, pod pločama teškim,
Kroz stoljeća snivaju svi,
A bura nad krovom im pjeva...*¹

Nastanak i povijest crkve sv. Franje

U Senju se franjevci prvi put spominju 1272. godine.² Njihov dolazak u Senj dogodio se u vrijeme krčkih knezova Frankopana koji su od 1271. godine stalni potestati - upravitelji grada Senja. Franjevački samostan i crkva kao zadužbina obitelji knezova Frankopana sagrađeni su izvan zidina grada 1297.,³ u predjelu zvanom Sv. Petar. Frankopani su u franjevačkoj crkvi uredili obiteljsku grobnicu u kojoj je 1393. pokopan ban Ivan Frankopan.⁴ Ova franjevačka crkva izvan zidina smatra se umjetničkim bogatstvom i mauzolejom krčkih knezova Frankopana, a možda i drugih odličnika grada što nam svjedoči nekoliko sačuvanih ulomaka spomenika kulture koji su bili ugrađeni u glavno pročelje nove franjevačke crkve unutar zidina koja je srušena 1943. godine.⁵

Nije isključeno da je već i prije novoizgrađene Lenkovićeve crkve sv. Franje sa samostanom unutar zidina u gradu na tom istom mjestu postojala manja franjevačka crkva koja se spominje u literaturi.⁶ To nam potvrđuje i nekoliko nadgrobni ploča – spomenika kulture koji su nakon rušenja crkve 1943. godine sačuvani u ulomcima⁷ koji se nalaze u inventaru razrušene crkve sv. Franje a stariji su od Lenkovićeve nove crkve i samostana. Ovi

¹ S. S. Kranjčević, *Uskočke elegije*; Sijelo.

² E. SLADOVIĆ, 1856, 213; T. SMIČIKLAS, 1907, CD, V, 620; M. BOLONIĆ, 1973, 254; M. BOGOVIĆ, 1990, 85.

³ D. FARLATI, 1765, IV, 229; knezovi Frankopani (Leonardo i Dujam) pozvali su u Senj franjevce i 1297. sazdali im u predgrađu zvanom Sv. Petar samostan i crkvu sv. Franje. E. SLADOVIĆ, 1856, 241; J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 413.

⁴ I. KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, 1869.-1870, 4; P. TIJAN, 1931, 32.

⁵ A. GLAVIČIĆ, 1983./1984, 346, 352; Z. HORVAT, 2002, 81,82.

⁶ T. SMIČIKLAS, 1909; CD, VII, 303. Tu se govori o crkvi koju franjevci imaju *in civitate Segna* /u gradu Senju/ a ne o samostanskoj crkvi. Samostan s crkvom bio je izvan zidova grada, ali blizu njih (E. SLADOVIĆ, 1856, 241). To znači da je u gradu doista u srednjem vijeku postojala crkva sv. Franje uz koju je, nakon rušenja samostana i crkve na predjelu Sv. Petra, ovoj crkvi u gradu prigraden samostan. Ta crkva "u Senju" spominje se 1389. kada je u njoj izdana povlastica crkvi Sv. Duha (E. SLADOVIĆ, 1856, 251); Gj. SZABO, 1940, 42.

⁷ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 413, 414.

ulomci zasigurno su činili inventar crkve unutar grada.⁸ Može se pretpostaviti da su franjevci nakon gubitka svoje crkve izvan gradskih zidina preselili u crkvu u gradu, gdje im je Lenković 1558. sagradio ili dogradio veću crkvu sa samostanom u koju su zasigurno preneseni i neki spomenici iz srušene crkve izvan gradskih zidina,⁹ ali bez zemnih ostataka pokojnika. To zaključujemo iz žalbe koju su Frankopani uputili kralju Ferdinandu protiv Lenkovića navodeći kako je uništena franjevačka crkva – njihova zadužbina i oskrvnjeni grobovi frankopanskih predaka, a kosti časnih i za državu zaslužnih ljudi razvlače psi. Zatim mole da se franjevcima unutar zidina sagradi nova crkva i samostan.¹⁰

Nova franjevačka crkva i samostan ucrtani su na planovima Senja iz 1749., 1763. i 1779. godine, dok je na planovima iz 1785. i 1788. posebno označen toranj i u legendi upisano: *k-Franciscaner Closter und Kirche*.¹¹

Treba napomenuti da je na planu grada iz god. 1779. ucrtan blok crkve i samostana koji sliči suvremenom urbanističkom snimku grada i da konture crkve sv. Franje odgovaraju arhitektonskom snimku ing. Vjekoslava Horačka iz god. 1894.¹² uz koji je uz opis i glavne mjere crkve izradio njezin tlocrt te uzdužni i poprečni presjek kao i glavno pročelje.

U prošlosti Senja stara i nova franjevačka crkva sa svojim inventarom imala je veliku povijesnu i kulturno-umjetničku vrijednost koju u novoj crkvi posebno čine nadgrobne ploče s porodičnim grbovima i posvetnim natpisima, umjetnički izrađene u stilu renesanse i baroka, koje su prekrivale grobove uglednih senjskih građana, patricija i redovnika samostana sv. Franje, među kojima posebno mjesto zauzimaju senjski uskoci, vojvode i knezovi, zbog čega je s pravom nazvana panteon senjskih uskoka i njihovo posljednje počivalište.

⁸ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, Franjo Mudrovčić, 1552. inv. br. (AB) i 41 (AB); Jakov Suminić, 1556. inv. br. 7 (ABC) i inv. br. 44 (AB); Petar Radoević, 1552. inv. br. 10A; Gržanić Ragnac, 1552. (ABCDEF); Matija Gojčić, 1555. inv. br. 14 (ABCDE); Bassan Sachi (Sakcinski), 1552. inv. br. 27 (ABCDE); dok se za nadgrobnu ploču Ižote Frankopanske, (1456. inv. br. 32AB), Aroganskog grba, (15. st. inv. br. 37); Sepurise, (14. st. inv. br. 38.) te spomenika na pročelju nove crkve (Frankopanski grb, (15. st. inv. br. 35A, 32B, 33C); smatra da su preneseni iz franjevačke crkve izvan zidina u novu crkvu unutar gradskih zidina.

⁹ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, najstariji spomenici kao što je nadgrobna ploča Ižote d'Este Frankopanske, (1456. inv. br. 32AB), Aroganski grb, (15. st. inv. br. 37); ploča plemkinje Sepurise, (14. st. inv. br. 38.) te spomenici s pročelja nove crkve (Frankopanski grb, (15. st. inv. br. 35A, 32B, 33C); reljef svetaca (13/14. st. Inv. br. 36ABCDE); zasigurno su preneseni iz franjevačke crkve izvan zidina u njihovu novoizgrađenu crkvu unutar gradskih zidina.

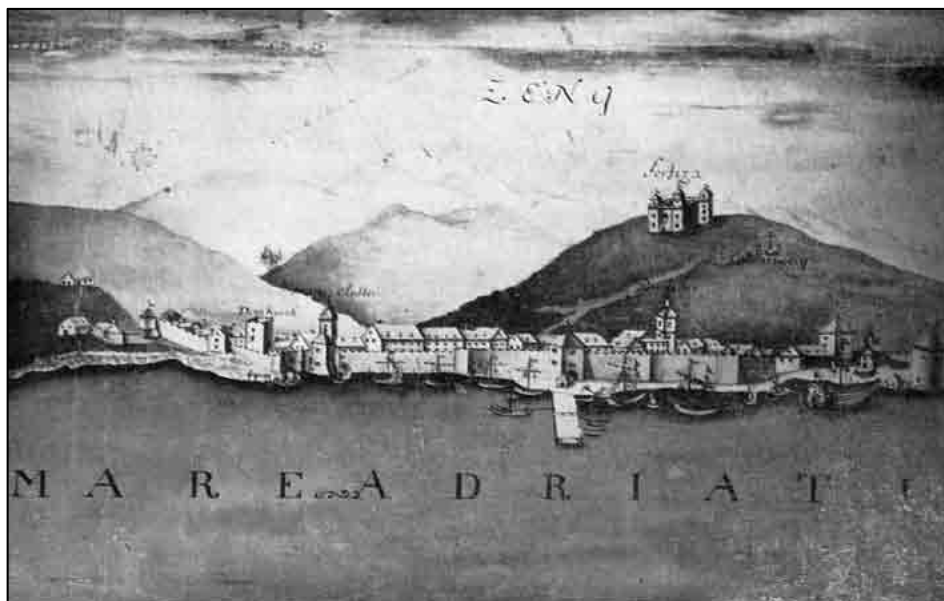
¹⁰ M. MAGDIĆ, 1877, 57; J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 412-414; M. BOGOVIĆ, 1988, 20; M. BOGOVIĆ, 1990, 86.

¹¹ M. VILIČIĆ, 1971, 105.

¹² J. CHVALA, 1894, 1-2.

Sl. 1. Pročelje crkve sv. Franje prije njezinog rušenja 1943. godine (foto-arhiva:GMS)

Sl. 2. Nova franjevačka crkva i samostan ucrtani su na planu Senja iz 1749. godine

Crkva je bila usko povezana sa životom Grada, u crkvi su se na razne blagdane odvijale vjerske pobožnosti i svečanosti¹³ koje su vjernici rado slavili još od franjevačkih vremena, a posebno na blagdan BDM od Karmela. Gimnazijska je mladež slavila svoje vjerske pobožnosti sve do 1943. godine kada je crkva u bombardiranju grada Senja do temelja porušena. Ostao je pošteđen zvonik kao svjedok vremena koji je danas obnovljen i čeka da se uklopi u novo arhitektonsko rješenje cjelokupnog prostora crkve sv. Franje.

Po dostupnoj literaturi i grafičkoj dokumentaciji pratimo povijest nove crkve i samostana te njezinu obnovu i dogradnju prema natpisu iz godine 1693. koji se nalazio na dovratniku unutar samostana, te ona iz 1863. kada su uz rozetu na pročelju probijena dva prozora,¹⁴ također se spominje da je te godine pred portalom crkve patricij Josip Marković sagradio stepenište.¹⁵

Ipak, najveće promjene u crkvi dogodile su se 1888.¹⁶ godine, prigodom restauriranja interijera crkve sv. Franje kada je upravitelj sjemeništa, kanonik dr. Gaetan Bedini, dao dignuti sve nadgrobne ploče s poda crkve i ugraditi ih u

¹³ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 418-419.

¹⁴ M. VILIČIĆ, 1971, 105.

¹⁵ F. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 414.

¹⁶ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 420.

Sl. 3. Crkva sv. Franje nakon rušenja 1943. godine (foto-arhiva:GMS)

zidove svetišta, srednje lađe i ispod kora zbog njihove zaštite i očuvanja, jer su neke zbog hodanja po njima, već bile sasvim izlizane, te se nisu mogli pročitati natpisi niti utvrditi grbovi. Tada su u unutrašnjosti crkvi izvršene još neke arhitektonske promjene.

Nažalost o toj restauraciji i preuređenju crkve sv. Franje nije sačuvan nikakav zapisnik, a sve radove oko otvaranja grobnica nadzirao je sam Bedini. O obnovi 1888. svjedoči i ploča s primjenjenim kronogramom¹⁷ pronađena u inventaru crkve sv. Franje.

Prije podizanja s poda ploče nisu bile fotografirane tako da ne znamo kojim su redom bile poredane na podu (in situ), niti znamo je li se što od grobnog inventara nalazilo u grobovima uz pokojnike, jer je, prema Valvasorovu opisu Senja iz 1689.¹⁸, poznato da su uskoci prema starom običaju bili pokopani sa svojim oružjem i ostalim znakovima. Stoga pretpostavljamo da je u grobovima moglo biti priloga koji bi bili značajni za našu povijest.

Arhitektura i inventar prije rušenja crkve sv. Franje

Crkva sv. Franje u Senju iz sredine 16. stoljeća prostorno je oblikovana u duhu arhitektonske tradicije crkava franjevačkog reda građenih u Hrvatskoj na jadranskoj obali u razdoblju od sredine 13. do kraja 16. stoljeća.¹⁹ preko kojih gotika polako prodire u naše krajeve. Toranj crkve dodan je kasnije, najprije poput kule – osmatračnice, a šezdesetak godina kasnije imao je baroknu kupolu.

Oblik, tlocrt, presjeci i pročelje crkve sačuvani su u arhitektonskim snimcima fotografijama i vedutama Senja što mnogo znači za pobliže upoznavanje s poviješću crkve.

Opis crkve sv. Franje prije restauracije 1888. prvi je dao Ivan Kukuljević Sakcinski.²⁰ To isto učinio je prije restauracije i Mile Magdić.²¹ Opisi su slični a jedino se razlikuju vremena datacije gradnje crkve. Zanimljivo je napomenuti da M. Magdić crkvu uspoređuje sa stolnom crkvom kao i kasnije Gj. Sabo.²²

¹⁷ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, inv. br. 28A.

¹⁸ DOMETI, 1970, 84. preuzeto od I. W. VALVASOR, 1689.

¹⁹ M. VILIČIĆ, 1971, 106; LJ. KARAMAN, 1952, 837-838; D. DEMONJA, 1998, 23.

²⁰ I. KUKULJEVIĆ, 1873, 24. *Crkva sv. Franje zidana je god. 1552. za vrijeme senjskog kapetana i generala Ivana Lenkovića...*

²¹ M. MAGDIĆ, 1877, 18-19. *Crkva sv. Franje sagrađena god. 1558. u jednakom slogu sa stolnom, samo nije onako široka i dugačka...*

²² Gj. SZABO, 1940, 42-43. *Crkva je bila sagrađena poput stolne crkve, ravnim stropom bila je prekrita srednja lađa i svetište, a po tri kapele u pobočnim lađama su svođene.*

Također treba spomenuti važan podatak za proučavanje crkve i njezina inventara da je M. Magdić²³ prije restauracije prvi popisao čitljive natpise na nadgrobnim pločama koje su se tada nalazile na podu crkve. Nakon njega, ali poslije restauracije crkve, neke od natpisa popisao je i I. Kukuljević.²⁴

U ovom radu, na temelju sačuvanih natpisa na nadgrobnim pločama, dano je novo čitanje natpisa i uklonjene su pogreške prijašnjih čitanja koje su uočene u prijepisima kod M. Magdića i I. Kukuljevića.

Također nakon restauracije 1888. opis crkve i njezine dimenzije te popis nadgrobni ploča dali su u prvoj polovini 20. stoljeća, J. Frančišković,²⁵ P. Tijan.²⁶ Poslije njih franjevce, njihovu crkvu i samostan u drugoj polovini 20. stoljeća istraživali su J. Frković,²⁷ M. Bolonić²⁸ i M. Bogović.²⁹ Međutim, poviješću crkve ali i njezinom revitalizacijom bavili su se i V. Krajač,³⁰ M. Viličić³¹ i A. Glavičić.³²

Za izučavanje crkve nakon njezina rušenja 1943. posebno je značajan rad J. Frančiškovića,³³ u kojem su dani faktografski podatci o crkvi nakon obnove 1888., a prije rušenja u Drugom svjetskom ratu. U tom radu J. Frančišković piše o povijesti crkve, njezinoj arhitekturi i naknadnim arhitektonskim intervencijama te daje popis cjelokupnog crkvenog inventara kao što su oltari, slike, reljefi, kipovi svetaca, grobne ploče i drugi sitni inventar.

Za detaljnije upoznavanje povijesti i arhitekture crkve, u izradi ovog rada korištena je sva dostupna stručna literatura te arhitektonsko-grafička i fotodokumentacija.

²³ M. MAGDIĆ, 1877, 19-30.

²⁴ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 239-257.

²⁵ F. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 412-423.

²⁶ P. TIJAN, 1931, 34-37; Senj, 1940, 61, bilješka 41.

²⁷ J. FRKOVIĆ, rukopis, 35-48.

²⁸ M. BOLONIĆ, 1971-1973, 254-265.

²⁹ M. BOGOVIĆ, 1998, 20; M. BOGOVIĆ, 1990, 85-87.

³⁰ V. KRAJAČ, 1956, 146-148.

³¹ M. VILIČIĆ, 1971, 104-106.

³² A. GLAVIČIĆ, 1965, 296-296; A. GLAVIČIĆ, 1970, 217-223; A. GLAVIČIĆ, 1992, 87.

...u crkvi sv. Franje pokopan je u razdoblju od 1558. do oko 1750. velik broj znamenitih i zaslužnih senjskih građana, među njima najviše slavnih senjskih uskoka i samih redovnika. To nam uz druge dokaze zasvjedočuje više od 35 nadgrobni ploča koje su evidentirane i opisane dok su stajale in situ na podu crkve. Sve te ploče najvećim dijelom su oštećene za vrijeme bombardiranja Senja 1943. a nadajmo se da će se jednog dana vratiti na stara mjesta ili će biti istaknute u izgrađenom Uskočkom-spomen groblju. Iz teksta ploča razabire se da su neke starije od same crkve, a to znači da su pokojnici privremeno bili pokopani negdje drugdje a nakon izgradnje crkve u nju preneseni.

³³ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 412-423.

Inventarizacija sačuvanog inventara crkve sv. Franje nakon njezina rušenja 1943. godine

Crkva sv. Franje bila je svojevrsan lapidarij srednjovjekovnih spomenika gotičko-renesansno-baroknog stila.

Nakon proučavanja dostupne literature, grafičke i fotodokumentacije o crkvi sv. Franje autorica ovog teksta izvršila je tijekom 1995. godine inventarizaciju cjelokupne preostale građe iz razrušene crkve koja je sačuvana nakon njezina bombardiranja 1943. godine.

Kamene nadgrobne ploče iz crkve su epigrafički spomenici – iznimni umjetnički radovi s uklesanim grobovima i natpisima, izrađeni od bijelog i sivog vapnenca, dok su kameni oltari, reljefi i skulpture svetaca izrađeni od mramora. Može se pretpostaviti da su nadgrobne ploče radili domaći majstori-klesari koji su izvanredno poznavali tehniku obrade kamena, odnosno izradu natpisa i reljefnih prikaza grbova i drugih ukrasa na profiliranim pločama.

Cjelokupan sačuvani materijal iz razrušene crkve (nadgrobne ploče i ostali crkveni inventar) je inventariziran to znači obilježen, fotografiran, izmjeren, opisan i unesen u kartice te kao takav dostupan za daljnju obradu i istraživanje.

Prilikom inventarizacije utvrđeno je da je većina građe veoma oštećena; ploče su gotovo sve razbijene, mnogi dijelovi nedostaju, oštećeni su grbovi i natpisi, a mnoge ploče su izlizane kao i grbovi, tako da se za neke od njih nije moglo utvrditi kome su pripadale i čije su grobove pokrivala. Nadalje, svi dijelovi građe nisu pohranjeni na jednom mjestu već je utvrđeno da se glavnina nalazi u Sakralnoj baštini Senj i njezinu dvorištu³⁴, dio u katedrali BDM³⁵ u Senju, a dio na tvrđavi Nehaj³⁶ i u Gradskom muzeju Senj.³⁷ Unutar građe iz crkve sv. Franje pronađen je dio materijala koji ne pripada crkvi već drugim sakralnim objektima, i to: sv. Ambrozu,³⁸ sv. Martinu³⁹ i katedrali BDM.⁴⁰

³⁴ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995, inv. br. 1.-136.

³⁵ M. BOGOVIĆ – B. LJUBOVIĆ, 2013, 309, 322.

³⁶ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995, inv. br. 1, inv.br. 13, inv. br. 20, inv. br. 25B, inv. br. 40A-G, inv. br. 44, inv. br. 45, inv. br. 118, inv. br. 119, inv. br. 120, inv. br. 121, inv. br. 122.

³⁷ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995, inv. br. 32, 35, 100, 101, 105,

³⁸ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Ambroza, 1995, inv. br. 1.-33.

³⁹ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995, inv. br. 128; inv. br. 132ABCD.

⁴⁰ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995, inv.

Posebnu pažnju pobuđuje ulomak ploče s dva slova glagoljice⁴¹ čiji kontekst, u odnosu na ostali inventar, nije bilo moguće utvrditi. Za natpise inventarnih brojeva 100, 101 i 105 utvrđeno je da su antički i ne pripadaju crkvi sv. Franje.⁴² Dozvolom Sakralne baštine Senj od 1999. godine ovi natpisi izloženi su u u lapidariju Gradskog muzeja u sklopu stalnog postava Arheološke zbirke.⁴³

Sva dostupna građa iz crkve sv. Franje je obrađena, tj. fotografirana i uvedena u inventarne kartice koje sadrže: inventarne brojeve, opise predmeta, dimenzije i broj fragmenata, mjesto nalazišta i uporabe, podatkom kako je predmet dospio na mjesto nalazišta i mjestom sadašnjeg smještaja te korištenom literaturom. Nadalje, inventarne kartice sadrže prijepis teksta natpisa prije rušenja crkve i nakon njezina rušenja. Također su obilježeni, opisani i izmjereni svi fragmenti ostalog inventara, kao što su dijelovi oltara, reljefa i skulptura svetaca i sl. koji su također veoma oštećeni te ih je bilo veoma teško složiti u cjelinu.

Pronađeni dio građe koji ne pripada crkvi sv. Franje evidentiran je i obilježen bez detaljnije obrade.

Uspoređujući zapisano u literaturi o pločama i natpisima, dok su bili postavljeni u crkvi, s onim što je od njih sačuvano i inventarizirano nakon rušenja crkve utvrđene su nelogičnosti pri opisivanju grbova iz kojih je vidljivo da su učinjene pogreške pri opisivanju grbova, ali i u prepisivanju natpisa a što se nastojalo ispraviti u ovom radu. Također se nastojalo usporediti i provjeriti prijepise natpisa koje je objavio M. Magdić i I. Kukuljević s onim na pločama kako bi se dalo novo točnije čitanje, nakon čega je utvrđeno da neke od natpisa nije evidentirao M. Magdić, a u I. Kukuljevića ih nalazimo.

U crkvi sv. Franje uglavnom su svi natpisi na nadgrobnim pločama pisani kapitalom i na latinskom jeziku, osim ploče senjskog plemića Franje Rožanića na kojoj je natpis na hrvatskom jeziku. Natpisno polje ima oblik kvadrata,

br. 127.; inv. br. 131AB.

⁴¹ B. LJUBOVIĆ, Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje, 1995. inv. br. 115.

⁴² E. LJUBOVIĆ, 1996, 158-163; M. GLAVIČIĆ, 1996, 19-34.

⁴³ Pripremajući stalni postav arheološke zbirke, Gradski muzej Senj je dopisom zamolio tadašnjeg ravnatelja Sakralne baštine Senj mons. dr. Milu Bogovića za dozvolu da unutar muzejske arheološke zbirke izloži i antičke natpise iz fundusa Sakralne baštine Senj koji su pronađeni tijekom inventarizacije unutar građe razrušene crkve sv. Franje. Sakralna baština Senj odnosno tadašnji ravnatelj mons. dr. Mile Bogović pozitivno je odgovorio dopisom br. 22/1999. od 2. listopada u kojem između ostalog stoji da se Gradskom muzeju Senj nakon potpisivanja reversa *iznajmljuje na neodređeno vrijeme, tj. dok se ne pokaže mogućnost da se cjelokupni fond spomenika crkve sv. Franje bolje osigura i prezentira.*

pravokutnika ili kruga. Dubina natpisnog polja i slova je različita, kao i profilacije na njima. Na nekim natpisima između riječi je trokutasta točkica (*punctum distinguens*), često se koristi i ligatura. Na nekim pločama slova nisu u potpunosti jednaka po visini i ne stvaraju dojam osobito kvalitetnog klesanja.

Većinu natpisa krase reljefi koji se međusobno razlikuju po sadržaju i kvaliteti izrade. Tako kod pojedinih natpisa prepoznamo gotičke i renesansno-barokne stilske karakteristike. Dok jedni imaju kvalitete bareljefa, drugi su visoke kvalitete i bogati detaljima. Na većini dominira grb u obliku pravilna štita u kojem se nalazi neka životinja ili desnica sa sabljom, mačem, bradvom, buzdovanom i sl. Uz to, ljepotu i raskoš porodičnih grbova dopunjuje hrastovo lišće i perje kojim je najčešće okićena kaciga.⁴⁴

U restituciji razbijenih ploča od velike pomoći su bile fotografije nadgrobnih ploča koje se čuvaju u *fotografskoj arhivi Strossmayerove galerije starih majstora HAZU*⁴⁵ autora – umjetničkog fotografa Đure Griesbacha, koji je glavninu nadgrobnih ploča fotografirao 1934. prije rušenja crkve dok su se nalazile na njezinim zidovima. U radu donosimo fotografije tih ploča paralelno s njihovim ostacima nakon rušenja crkve. Nažalost, od nekih ploča nije sačuvan ni jedan ulomak, što je također navedeno u ovom radu.

PRIKAZ INVENTARA, NADGROBNIH PLOČA I NATPISA IZ CRKVE SV. FRANJE PRIJE I NAKON NJEZINA RUŠENJA

U nastavku slijedi prikaz inventara, nadgrobnih ploča i natpisa iz crkve sv. Franje prije i nakon njezina rušenja redoslijedom kako ih je prije restauracije popisao Mile Magdić, a nakon njega neke od njih i Ivan Kukuljević, s tim da će ovo biti i novo čitanje natpisa s uklonjenim pogreškama koje su utvrđene u prijašnjih čitanjima.

⁴⁴ B. LJUBOVIĆ - E. LJUBOVIĆ, 1996, 14-15.

⁴⁵ HAZU, Schneiderov fotografski arhiv, Strossmayerova galerija starih majstora je ljubaznošću osoblja i dozvolom ravnatelja gospodina Borivoja Popovčaka, a posredovanjem gospođe Vesne Tadjine Gradskom muzeju Senj za potrebe objave ovog rada u Senjskom zborniku dao na korištenje kopije fotografija nadgrobnika iz crkve sv. Franje u Senju čiji su originalni stakleni negativi dio fotodokumentacijske cjeline Schneiderovog fotografskog arhiva. Naime, radi se o digitalnim preslikama cjeline prema tabelarnom popisu svih nadgrobnika (invent. br. SFA od 586 do 599), iz crkve sv. Franje koja se nalazi u Schneiderovom fotografskom arhivu – Strossmayerova galerija starih majstora. Ovom prigodom na velikodušnoj pomoći neizmjereno se zahvaljujemo Ravnatelju Strossmayerove galerije starih majstora te gospođama Indiri Šamec Flaschar i Vesni Tadjina iz HAZU-a.

Spomenici s pročelja crkve sv. Franje

T. I, Sl. 7 izgled pročelja prije rušenja crkve.

RELJEF SVETACA

Na pročelju renesansnog portala ispod rozete crkve sv. Franje nalazila se reljefna kompozicija od sedam svetaca.⁴⁶ To je jedan od najvažnijih spomenika kasne romanike ili rane gotike grada Senja. Pretpostavlja se da je donesen iz porušene crkve sv. Franje izvan zidina, a možda i nekog drugog sakralnog objekta. Reljefna kompozicija je oštećena; sačuvano je pet ulomaka reljefa, nedostaje jedan lik od sedam svetaca, danas se nalazi u fundusu Sakralne baštine Senj.

- Vapnenac, 182x43x14 cm

- Senj, 13./14. st.

- Inv. br. 36. A, B, C, D, E/95.

T. II, Sl. 8a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

GRB FRANKOPANA

Ploča s grbom nalazila se na pročelju crkve sv. Franje (desno od ulaznih vrata). U štitu grba je prikazan stari grb knezova krčkih – osmerokraka zvijezda, i novi - dva lava koji uspravno stoje i lome kruh. Štit s grbom sa svake strane pridržava po jedan genij, a do genija sa svake strane po jedan redovnik - po svoj prilici jedan je franjevac, a drugi benediktinac ili pavlin.⁴⁷ Od ploče su sačuvana tri ulomka (dva ulomka genija s grbom i ulomak redovnika), ulomak grba br. 35A /95. zatečen je u fundusu tvrđave Nehaj tijekom inventarizacije, sada se nalazi u GMS, a ulomak grba i ulomak redovnika koji su pronađeni u kripti katedrale BDM u Senju, sada se nalaze u Sakralnoj baštini Senj.⁴⁸ Ploča je zasigurno prenesena iz razrušene crkve sv. Franje (izvan zidina koju su gradili Frankopani) u novosagrađenu crkvu sv. Franje 1558. godine unutar zidina.

- Vapnenac, 73x45x11,5 cm

- Senj, XV st.

- Inv. br. 35A /95

- Inv. br. 32/B/96.

⁴⁶ M. MAGDIĆ, 1877, 18-19; J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 414; A. GLAVIĆIĆ, 1992, 87; B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 43, inv. br. 36.

⁴⁷ Senj, 1940, 71, bilješka 81; B. LJUBOVIĆ I E. LJUBOVIĆ, 1996, 16.

⁴⁸ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 41, inv. br. 32, 33, 35.

- Inv. br. 33/C/96.

T. III, Sl. 10a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

JAJOLIKI ŠTIT S RELJEFOM

Nalazio se na pročelju crkve sv. Franje unutar zabatnog trokuta prikazuje kako sv. Franjo prima rane s križa na brdu Alverno.⁴⁹

Štit se nalazi u fundusu Sakralne baštine Senj.

- Vapnenac, 42x37x4 cm

- Senj, 16. st.

- Inv. br. 123/95.

T. II, Sl. 9

Nadgrobne ploče s grbovima i natpisima senjskih uskoka i drugih odličnika grada – njihova restitucija prema literaturi i sačuvanim fotografijama iz fotoarhive HAZU

1. IVAN LENKOVIĆ

Lenkovići su stara hrvatska plemićka obitelj podrijetlom iz Like.⁵⁰

Na pročelju crkve sv. Franje lijevo od ulaza nalazila se ploča s grbom i natpisom Ivana Lenkovića, senjskog kapetana i generala. Ploča je uništena prilikom rušenja crkve, njezin izgled dokumentira fotografija koja se čuvaju u fotografskoj arhivi Strossmayerove galerije starih majstora HAZU, kao i fotografija pročelja crkve.

U grbu je isklesan krilati zmaj (grb Lenkovića). Grb sa strane pridržavaju dva anđela. Iznad grba nalazi se grb nadvojvode Ferdinanda I. Habsburškog.

Sačuvan je mali dio natpisa na latinskom jeziku ispod grba (2 ulomka) i dio torza sveca iz gornjeg desnog kuta ploče koji se čuva u Sakralnoj baštini Senj.⁵¹

- Vapnenac, domaći, klesani 23x18x10 cm

- Senj, 1558. god.

- Inv. br. 1 A, B /95. (tvrđava Nehaj)

- Inv. br. 124/95. Sakralna baština

⁴⁹ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 414; M. Magdić ne spominje ovaj štit na pročelju crkve.; B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 42, inv. br. 123.

⁵⁰ E. LJUBOVIĆ, Ivan Lenković je od 1546. god. zapovjednik svih uskoka od Senja do Save (kapetan senjski prvi put od 1537.-1545. i ponovo od 1549.-1552.) a od 1553. i kapetan Hrvatske krajine (od Kupe do Jadranskog mora).

⁵¹ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 42, 45. inv. br. 1, inv. br. 124.

T. III, Sl. 11a-b-c stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

REGNANTE SERENISSIMO PRINCIPE ET D(omi)NO
D(omi)NO FERDINANDO DIVINA FAVENTE
CLEMENTIA ROMANORVM HVNGARIE
BOHEMIE DALMATIE CROATIE ETC
REGE· INFANTE HISPANIE ARCIDVCE
AVSTRIE ETC· INVICTISSIMO TEMPORE
CAPITANEATVS DOMINI IOHANIS
LENCHOVIC SVE MAESTATIS COM
MISSARII ET CAPITANEI·M·DLII.⁵²

2. IVAN VUKOTIĆ

U prvom popisu 1540. godine i drugom popisu senjske posade iz 1551. godine nalazi se i ime Ivana Vukotića, senjskog uskoka i višeg časnika. Ivan Vukotić umro je 1558. godine pa je vjerojatno i te godine, kada je sagrađena crkva sv. Franje, bio pokopan u crkvi te mu je podignuta ova nadgrobna ploča s grbom i natpisom kojem nakon rušenja crkve nedostaje dio.

U profiliranom zabatnom trokutu isklesana je kuna koja korača.

- Vapnenac, 81x61x10 cm
- Senj, 1558. godina
- Inv. br. 2 A 195. (dvorište Sakralne baštine Senj)

Prijepis natpisa:

SEPVLCRVM
JOANNIS Wv
CHOTICH'E
SVORVM ER
EDVM A· D·
M·DLVIII.⁵³

T. IV, Sl. 12 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

⁵² M. MAGDIĆ, 1877, 19; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 244, natpis br. 816; Senj, 1940, 62, bilješka 42.

⁵³ M. MAGDIĆ, 1877, 19-20; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 244, natpis br. 817.

3. JURAJ CELOVIĆ

U popisu patricijskih i građanskih porodica senjskih spominju se i Celovići. Juraj je građanin senjski i arhidakon (umro 1693.).

U pravilnu oblu štitu isklesan je osovljen lav sa sabljom u desnoj šapi. Iznad štita je perjem iskićena kaciga iz koje proviruje pola lava s razvijenom zastavom u lijevoj šapi.

Nadgrobna ploča se nalazi u dvorištu Sakralne baštine Senj.

- Vapnenac, 117x75x10 cm

- Senj, 1693.

- Inv. br. 3 A, B, C, D, E, F /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. IV, Sl. 13a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

GERGIVS CELO:

VICH CIV(i)S SEG(niensi)S:

SIBI SVISQ(que): POST

ER(is) VI(ivus) PO(suit)

M·DCLXXXIII.⁵⁴

4. GRGUR PARIŽEVIĆ

Grgur Parižević, knez i vojvoda senjskih vojnika, kao niži časnik senjske posade spominje se u popisu senjske posade iz 1551. (umro je 1561. godine).

U pravilnom štitu isklesana je desnica koja drži buzdovan o kojem visi polumjesec. Natpis je sačuvan u cijelosti a od grba nedostaju dijelovi. Tijan piše da je sačuvana njegova izvorna oporuka pisana glagoljicom koja se čuva u arhivu Senjskog kaptola.⁵⁵

- Vapnenac, 202x76x15 cm

- Senj, 1561. godine

- Inv. br. 4 A, B, C /95. (tvrđava Nehaj)

T. V, Sl. 14a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC STRENVİ

VIRI GREGORİ

PARIXEVICH

⁵⁴ M. MAGDIĆ, 1877, 20; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 249, natpis br. 834.

⁵⁵ P. TIJAN, 1931, 37.

OSSA REQVIES
 CVNT MAGDALE
 NA EIVS VXOR
 V1RO PIENTIS(sim)O
 POST FATum HANC
 LaPiDis MOLEM PoSVit
 1 · 5 · 6 · 1 ·⁵⁶

5. FRANJO MUDROVČIĆ

Franjo Mudrovčić bio je prefekt Brinja i potkapetan Senjske kapetanije, ranjen je u boju s Turcima, a umro 1552. godine. Nadgrobna ploča se nalazila u svetištu crkve. Ploča je dosta oštećena. Sačuvana su dva ulomka grba i dva ulomka natpisa. Na ulomcima grba vide se dijelovi štita, a možda je u štitu bio isklesan lav, iznad kojeg se nalazi ukrašena kaciga iz koje proviruje pola lava. Po prijašnjem opisu I. K. Sakcinskog lav drži sablju u desnoj šapi. Taj dio grba nije pronađen.

- Senj, 1552. god.
- Vapnenac, 140x73x11 cm
- Inv. br. 5 A, B /95 i inv. br. 41 A, B /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. V, Sl. 15a-b stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

STRENVVS FRANCISCVS
 MVDROFCIC BRIGNIARUM
 PREFECTVS VIRILIER
 CONTRA TVRCAS RESIS
 TENDO IPSE OCCVBVIT
 CVIVS SVB HVIVS
 LAPIDIS MOLE OSSA TE
 GVNTVR. M DLI⁵⁷

6. MARKO RADIBRATOVIĆ

Obitelj Radibratović spominje se u izvorima kao dubrovačka obitelj koja se bavila trgovinom u Senju. Marko Radibratović, senjski uskok, umro 1587. Na nadgrobnoj ploči u pravilnom štitu isklesan grb koji prikazuje lava sa sabljom u desnoj šapi. Iznad štita je dosta ukrašena kaciga iz koje proviruje

⁵⁶ M. MAGDIĆ, 1877, 20-21, Natpis na ploči postavila je njegova žena Mandaljena. I. KUKULJEVIĆ, 1891, 245, natpis br. 821.

⁵⁷ M. MAGDIĆ, 1877, 21; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 242, natpis br. 811.

pola lava koji drži buzdovan u desnoj šapi.

Nadgrobna ploča s grbom i natpisom sačuvana je u nekoliko dijelova.

- Vapnenac, 182x76x10 cm

- Senj, 1587.

- Inv. br. 6. A, B, C, D /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. VI, Sl. 16 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

S MARCO RADIBR

ATOVICH SAC(rae) CAE(sareae)

M(aiestatis): ET SER(enissim) ARCH(iduci) AVS(triae)

MILES SEGNIE(n)s HER

EDVO(rum) ET SVCCCESSOR(um)

SVOR(um) VIVVS POSVIT

M. DLXXXVII⁵⁸

7. JAKOV SUMINIĆ

Jakov Suminić bio je plemić i senjski uskok a njegovo ime se nalazi u popisu vojske Primorske krajine. Umro je 1556. godine.

Grb je isklesan na polukružnom štitu u čijem se polju nalazi isklesana desnica sa sabljom (mačem). Dijelovi grba se ne raspoznaju jer je nadgrobna ploča dosta oštećena i izlizana.

- Vapnenac, 175x70x13 cm

- Senj, 1556. god.

- Inv. br. 7 A, B, C /95 (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. VI, Sl. 17a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

JACOBVS SVMI

NICH.HONORA

TVS . MILES A TV

RCIS INTEREM

PTVS . HIC. IACET

M . DLVI .⁵⁹

⁵⁸ M. MAGDIĆ, 1877, 21; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 247, natpis br. 830.

⁵⁹ M. MAGDIĆ, 1877, 22; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 244, natpis br. 815.

8. *VINKO SMOLJAN*

Grgur Smoljan, vojvoda i plemić senjski, bio je niži časnik senjske posade, a spominje se u drugom popisu iz 1551. godine. Umro je 1587. godine.

Grb u pravilnom štitu prikazuje osovljena krilatog lava sa sabljom u desnoj i odsječenom turskom glavom u lijevoj šapi. Iznad štita nalazi se hrastovim lišćem iskičena kaciga na kojoj se osovio lav sa sabljom u desnoj i odsječenom turskom glavom u lijevoj šapi. Nadgrobna ploča je u dva dijela, grb je oštećen a natpis u cijelosti sačuvan.

- Vapnenac, 214x74x20 cm

- Senj, kraj XVI st. (1587.)

- Inv. br. 8 A, B, /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. VII, Sl. 18a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

S STRENVICEN

CIVS SMOGLIAN

SACRAE: CAE(sare)AE: M(aiestati)S ET SER(enissimi)

ARC(chiduci): AVS(tri)AE WAIVDA

SEGNIE(n)s CIVIS HERE

DVO(rum) ET SVCESSOR(um)

SVOR(um) VIVVS POS

VIT ANNO D(omi)NI

M. DLXXXVII.⁶⁰

9. *VINKO BATHALIA ili BATALJA (Batalović)*

U popisu senjskih patricijskih, građanskih porodica spominje se i uskočka obitelj Bathalia (Batalja). Vinko Batalija bio je senjski plemić, a umro je 1564. godine. Pokopan je sa ženom Helenom.

U polukružnom štitu isklesana je desnica kako drži ljiljan, Kukuljević spominje tri cvjeta.

Ploča je razbijena i oštećena ali se mogla u cijelosti restituirati.

- Vapnenac, 186x81x14 cm

- Senj, 1559. god.

- Inv. br. 9, A, B, C, D, E /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. VII, Sl. 19 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

⁶⁰ M. MAGDIĆ, 1877, 22; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 247, natpis br. 829.

Prijepis natpisa:

VINCETII . BAT
 HALIE. ELLENA
 VXOR. F(ieri) F(ecit) SIBI
 ET . SVIS . HERED
 IBVS. A(nno) D(omini)
 M. D. LXIII⁶¹

10. PETAR RADOEVIĆ

Petar Radoević ili Milašin bio je bosanski uskok. U popisu posade senjske Tvrđave nalazimo jednog Radojevića. Umro je 1552. god. i pokopan u crkvi sv. Franje. U polju štita isklesan je orao koji stoji na polumjesecu i kljuje ga dok uz polumjesec stoji zvijezda. Kukuljević opisuje da je u polju štita golub koji leti i drži kljunom i nogama mladi Mjesec, a ispod njega nalazi se zvijezda.

Nadgrobna ploča je oštećena, grb nije pronađen, a zahvaljujući opisu I. Kukuljevića Saccinskog grb je moguće u cijelosti opisati.

- Vapnenac, 96x89x14 cm

- Senj, 1552. god.

- Inv. br. 10 A /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. VIII, Sl. 20a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

PETRVS RADOEVIC
 BOSNIENSIS ALIO NOMI(ne)
 MILASI(n) MILLITIA EXI
 TV TVMVLV(m) HVNC
 SIBI SVISQ(ue) POSTERIS
 VI(ivus) PO(osuit) . M D L II⁶²

11. JURAJ HRELJANOVIĆ ili SFENDA

Juraj je bio vojvoda senjskih uskoka iz roda Hreljanovića koji pripada starom senjskom plemstvu podrijetlom iz Bosne (umro je 1587. godine).

Štit je dosta oštećen (izlizan), grb se ne raspoznaje, međutim prema Kukuljevićevom opisu u štitu je bio vuk i tri cvijeta ruže.

⁶¹ M. MAGDIĆ, 1877, 22; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 246, natpis br. 823.

⁶² M. MAGDIĆ, 1877, 22, 23; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 243, natpis br. 812.

- Vapnenac, 218x76x10 cm
 - Senj, 1587. godina
 - Inv. br. 11 A /95. i 42 A, B, C. /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. VIII, Sl. 21a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

S GEORGII HREGLIA
NOVICH ALIAS
SFENDA SAC(ræ) CA(esar)E(a)E
M(aiestatis) ET SER(erenissimi) ARCID(uci)
CAROLI AVS(triae) MILES
SEGNIE(n)sis) HEREDV(or)um)
ET SVCCESOR(um) SV
OR(um) VIVIS POSVIT
M . DLXXXVII.⁶³

12. GRŽANIĆ RAGNAC

Geržani Kranjac ili Ranjac bio je knez i vojvoda. Umro je 1552. godine. Nadgrobna ploča s grbom i natpisom bila je uzidana u srednjoj lađi svetišta.

U polukružnom štitu je grb, a natpisno polje je oštećeno.

- Vapnenac, 196x82x10cm
 - Senj, 1552. godina
 - Inv. br. 12 A, B, B, D, E, F/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. IX, Sl. 22a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

SEPVLCRVM GER
XANIC. RAGNAC
ET.HEREDIBVS. SV
IS.VIVVS. POXVIT
M D L I I.⁶⁴

13. IVAN MIOVČIĆ

Ivan Miovčić bio je senjski plemić, uskočki vojvoda, zastavnik njemačke vojske i podžupan (vicecomes) Primorja, a umro je 1690. godine. S njim je pokopana i njegova žena Magdalena rođ. Homolić. Miovčići su poznata

⁶³ M. MAGDIĆ, 1877, 23; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 248, natpis br. 831.

⁶⁴ M. MAGDIĆ, 1877, 23; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 243, natpis br. 813.

uskočka obitelj. Nekoliko članova ove obitelji činilo je stalnu vojnu postavu na tvrđavi Nehaj.

U pravilnom oblom štitu koji je razdijeljen na četiri polja, u gornjem lijevom polju nalazi se isklesan jednoglavi orao a u desnom okrunjen lav sa sabljom u desnoj šapi, a dolje na lijevo okrunjen lav sa sabljom u desnoj šapi, a na desno jednoglavi orao. Iznad štita je perjem iskićena otvorena kaciga iz koje proviruje vojnik s perjanicom na glavi i sabljom u desnoj ruci dok s lijevom drži razvijenu zastavu.

Grb i dio manjeg natpisa nalazi se u lapidariju tvrđave Nehaj, a veći ulomak natpisa je u dvorištu Sakralne baštine.

- Vapnenac, 163x78x15

- Senj, 1690.

- Inv. br. 13, A, B, C, D, E, F/95. (dvorište Sakralne baštine Senj, tvrđava Nehaj)

T. IX, Sl. 23a-b-c stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

PERILL(ustri)s; AC G(e)N(er)OSVS D(omi)NVS J O A N N E S
M I O F C I C H NOBILIS·SEGNIE(n)s(is): S(acrae)·C(aesareae)· ROM(anae)
MA(ies)T(a)TIS·EIVSDEM·CIVITATIS·VEXILIFER
GERMANORVM·ET·A·NOVBILI COMTE
AD EANDEM·S(acr)AM MA(ies)T(a)TEM DELE
GATVS EXISTENS·POSTMODVM
IN PVBLICA REGNI CONGREGATIONE
MONTIS GRECE(n)s(is) ZAGRABIEN(sis)·ELEC
TVS·ET·DECLARATVS·PARTIVM MA
RITIMARVM VICECOMES·PRO SE·SV
AQ(ue) VXORE DNA M A G D A L E N A·NATA
HOMOLICH·VIVVS POSVIT DIE XIII·
JVNI M·DCLXXXVII· D MANDA OBIIT DIE·21·
MENSE AP(ri)LI ANNO 1697
AETA(ati)S SVAE 70 VIXIT CUM SVODNO ANNOS 50.⁶⁵

14. MATIJA GOJČIĆ ili Mogoroević

Matej Gojčić rodom je iz Like. Bio je vojvoda senjskih uskoka i senjski građanin iz obitelji Mogoroević, a umro je 1555. godine.

U polukružnom štitu grba isklesano je pet rijeka. Iznad rijeka u gornjem

⁶⁵ M. MAGDIĆ, 1877, 24; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 251, natpis br. 842.

polju štita isklesana je šesterokraka zvijezda. Iznad grba je ukrasni vijenac (girlanda), a ispod grba isklesana je ljudska glava ukrašena perjem. Natpis je sačuvan u cijelosti, a grb je u dijelovima.

- Vapnenac, 127x82x10 cm

- Senj, 1555. god.

- Inv. br. 14 A, B, C, D, E /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. X, Sl. 24a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

MATHEVS GOIC
ICH . ALIAS . MO
GOROEVICH. DE
NOVACHI . IN LIC
HA CIVIS. SEGNIE
SIBI . SVISQ(ue) . POS
TERIS . VI(vus) . PO(suit)
M. D. L. V⁶⁶

15. *MATEJ de BLASIO LIS*

Obitelj talijanskog podrijetla Blasiolis spominje se pod imenom Blažiolovići. Matej de Blasiolis (Matija Blažiolović) bio je senjski plemić, a umro je 1564. godine.

U pravilnu štitu isklesane su četiri kose grede s lijeva na desno, a preko njih je jedna položena s desna na lijevo. Iznad štita je perjem iskićena kaciga. Ploča je razbijena i sastoji se od više dijelova.

- Vapnenac, 190x85x14 cm

- Senj, 1564.

- Inv. br. 15, A, B, C, D /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. X, Sl. 25a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC NOBILIS. VI
RI. D(omi)NI. M(a)THEI
D(e) . BLASIO LIS. P
ATRITII. SEGNE(nsi)
OSSA . REQVESCV(nt)
CATHERINA

⁶⁶ M. MAGDIĆ, 1877, 24-25; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 244, natpis br. 822; Senj, 1940, 64, bilješka 50.

VXOR.F(ieri)F(ecit)SIBI
SVISQ(ue). ERDIBS
1.5.6.4.⁶⁷

16. ANDRIJA SKRADINJANIN

Andrija Skradinjanin bio je plemić senjski i ledenički dvorski župan (Burggraf). Poginuo je u bitci kod Bihaća 1. listopada 1689., a tijelo mu je preneseno i pokopano u crkvi sv. Franje iste godine.

Ploča nije u cijelosti sačuvana.

- Vapnenac, 73x68, 5x13 cm
- Senj, 1689.
- Inv. br. 16. A/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XI. sl. 26 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC . IACET NOBILIS AC GEN
EROSVS D(omi)N(u)S ANDREAS SK
RADIGNIANIN S(acrae) C(aesreae) R(omanae) M(aiestatis) PVR
GRAFIVS LEDENICENSIS CO
MENDANSQ(ue) CARLOB(o)GENS
IS ATQ(ue) MEMBRVM NOBILIS
COMVNITATIS SEGNENS
IS QVI VITAM SVAM IN FIDE
LITATE S(acrae) C(aesareae) R(omanae) M(aiestatis) SUB BIHA
CZ FINIVIT AN(no) 1689.
I. 8 BRIS⁶⁸

17. PAVAO LASINović

Pavao Lasinović bio je plemić i vojvoda senjski a umro je 1588. godine. Obitelj Lasinović spominje se 1549. godine.

U pravilnom štitu isklesan je vuk. Iznad štita je hrastovim lišćem iskičena otvorena kaciga iz koje proviruje vojnik s kalpakom na glavi i sabljom u desnoj ruci, dok u lijevoj drži odsječenu tursku glavu.

Ploča je sačuvana je u dijelovima i može se restituirati.

- Vapnenac, 201x76x13 cm

⁶⁷ M. MAGDIĆ, 1877, 25; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 245-246, natpis br. 882; Senj, 1940, 64, bilješka 49.

⁶⁸ M. MAGDIĆ, 1877, 25; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 250, natpis br. 840.

- Senj, 1588. godina
- Inv. br. 17 A, B, C, D, E195. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XI, Sl. 27a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

S . S MONV(mentum) PAVLI LASSIN
 OVICH SAC(rae) CAE(sarae) MA(iestatis) ET
 SER(enissimi) ARC(hiduci) AVS(triae) WAIVoDA
 SEGNIE(n)s HEREDVO(rum) ET
 SVCCESOR(um) SVOR(um) VIV
 VS POSVIT ANNO D(omi)NI
 M. D L X X X V I I I⁶⁹

18. JURAJ DESANTIĆ

Juraj Desantić bio je plemić i senjski vojvoda a potječe iz stare obitelji Desanti (De Santi) ili Desantić koja je podrijetlom s otoka Krka. Umro je 1707. godine.

U pravilnu grbu razdijeljenom na dva polja u desnom polju okrunjen jednoglavi orao, a u lijevom polju lav s razvijenom zastavom u lijevoj šapi. Iznad štita je kaciga okićena perjem i hrastovin lišćem povrh koje je kruna. Štit je sa svih strana ukrašen hrastovim lišćem.

Ploča je dosta oštećena, ali se mogu razaznati i opisati elementi grba.

- Vapnenac, 181x83x15 cm
- Senj, 1707. god.
- Inv. br. 18, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XII, Sl. 28a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

GENEROS(us) AC PERILLVST(ri)S
 D(omi)N(u)S: D(omi)N(u)S: GEOGRIVS
 DESANTICH NOBILIS
 CIVITATIS SEGNENSIS
 NEC NON SAC(rae) CE(sareae)
 REGIEQ(ue) MA(i)ESTIS .VAIVODA
 PIE OBYT IN DO(mi)NO 1707.⁷⁰

⁶⁹ M. MAGDIĆ, 1877, 26; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 248, natpis br. 832.

⁷⁰ M. MAGDIĆ, 1877, 26; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 251, natpis br. 843; Senj, 1940, 63, bilješka 44.

19. VINKO KARARADIĆ

Vinko Kararadić, uskok senjski, naveden je u popisu vojnika Primorske krajine iz 1551., umro je 1580. godine.

Grb je mač na postolju. Sačuvan je cijeli latinski tekst natpisa s godinom 1580. i datumom 22. listopada. Grb ne spominju ni Kukuljević, ni Magdić.

- Vapnenac, 70x73x10 cm

- Senj, 1580. godina

- Inv. br. 19 A /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XII, Sl. 29a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

SEPVL(crum) WICE. CHARARADICH ET

SVOR(um) . HERED(orum)

M. DLXXX . DIE . XXII. OCTOBRI⁷¹

20. MATEJ TVRDISLAVIĆ

Matej Tvrdislavić bio je senjski kapetan 1581. Umro je 1578. godine.

U štitu je isklesana desnica koja drži sablju. Ploča je oštećena, grb je u nekoliko dijelova, a natpisno polje je oštećeno i izlizano. Dio je pronađen unutar inventara crkve sv. Ambroza.

- Vapnenac, 202x75x11 cm

- Senj, 1578. god.

- Inv. br. 20, A, B, C /95. (tvrđava Nehaj)

- inv. br. 23 A /96. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XIII, Sl. 30a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

MATHEVS

TVERDISLAVICH

SEGN(ensis) . VOYVOD

SACR(rae) CES(areae) MA(istatis)

SIBIQ(ue) SVIS(que) POST(eris)

VIV(us). POSVIT

M. D L XX VIII.⁷²

⁷¹ M. MAGDIĆ, 1877, 26-27; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 246, natpis br. 826.

⁷² M. MAGDIĆ, 1877, 27. I. KUKULJEVIĆ, 1891, 246, natpis br. 825.

21. ANTUN STIPŠIĆ

Stipšići su bili poznati senjski uskoci. U popisu senjske posade iz 1551. godine spominje se Anton Stipšić koji je bio uskok i plemić senjski, a koji je umro 1607. godine. Njegov sin Juraj, koji je bio zapovjednik senjske tvrđave Nehaj, podigao mu je nadgrobnu ploču u crkvi sv. Franje.

Na nadgrobnoj ploči je isklesan lav s osmerokrakom zvijezdom u lijevoj šapi. Nad lavom je tvrđava kojoj u kruništu stoji lav pripravan na skok, a nad njim kaciga iskićena hrastovim lišćem. Ploča je razbijena u četiri dijela.

- Vapnenac, 194x78x11,5 cm

- Senj 1607.

- Inv. br. 21, A, B, C, D /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XIII, Sl. 31a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC MAG(ni)AC NOB(ili) VIRI
D(omi)NI ANTONI STIPSIĆ . OSSA
REQVIESCVNT. EGREGIVS . D(omi)N(us)
GEORGIVS ET EIVS. FILIVS. HANC
PRAEFECT(us) ARCI SEGNIE(nsis) OB
HONORE . P(at)RIS . HVNC. LAPID(e)M
SIBI Q(ue) AC SVS(is). VIVVS POS
VIT ANNO DNI M.DCVII⁷³

22. VINKO BROZOVIĆ

Vinko Brozović bio je vojvoda a umro je 1610. godine. Na ploči je isklesana sablja u koricama. Zbog izlizanosti ploče natpis nije moguće pročitati. U inventaru crkve nije pronađen ni jedan ulomak ove ploče.

T. XIV, Sl. 32 stanje spomenika prije rušenja crkve.

23. VID ČIDINOVIĆ

Vid Čidinović bio je senjski uskočki vojvoda koji je umro 1659. godine. Čidinovići su plemićka obitelj a spominju se i pod prezimenom Čudinović. Vid Čidinović pokopaj je u crkvi zajedno sa suprugom Margitom rođ. Homolić.

U pravilnom oblom štitu na kosoj gredici je stojeći lav, a iznad štita perjem iskićena kaciga na kojoj sjedi lav s polumjesecom na glavi i razvitom

⁷³ M. MAGDIĆ, 1877, 27; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 248, natpis br. 833. Senj, 1940, 64, bilješka 48.

zastavom u desnoj šapi.

- Vapnenac, 182x85x10 cm

- Senj, 1659. god.

- Inv. br. 23, A, B, C, D, E 195. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XIV, Sl. 33a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC IACET GENE(rosus) AC P(er)ILLustri

S D(ominus) VIT(us) CHIDINOVICH N

OB(i)L(i)S S(acrae) C(aesareae) R(omane) M(aiestatis) VOIVODA

SEGNI(ensis) VNA CVM CON(iu)GE SVA

MARG(ari)TA N(a)TA HOMOLIC

H QVI OBYT D(ie) XII . AVGSTI

M DCLVIII. AE(stati)S LIII QVEM

LXVI AE(statis) SVBSECVTA EST.⁷⁴

24. IVAN DEMELLI *de Lewensfeld*

Ivan Demelli bio je patricij senjski i imenovani senjski kapetan a umro je 1720. godine. Demelli su brodovlasnici u popisu patricijskih i građanskih porodica senjskih od 1758. godine. Štit u grbu podijeljen je na četiri polja. U gornjem lijevom polju isklesan je okrunjeni jednoglatvi orao, a u desnom polju desnica sa sabljom. U donjem polju isklesani su isti likovi, ali obrnutim redom. Iznad štita stoje dvije otvorene kacige. Iz jedne proviruje vojnik sa sabljom u desnoj ruci dok iz druge proviruje okrunjeni orao razvijenih krila. Ispod štita se vide vojnički znakovi: zastave, topovi, sablje i topovska zrna.

Nadgrobna ploča je oštećena. Natpisno polje je razbijeno u dva dijela i nedostaje završni dio natpisa.

- Vapnenac, 116x85x11cm

- Senj, 1750. godina

- Inv. br. 24 A, B, C /95. (dvorište Sakralne baštine Senj, tvrđava Nehaj)

T. XV, Sl. 34a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

SIBI ET SVIS HAEREDIBVS PRO

REQVIE SEMPITERNA IN PROPRIO

SACELLO ERIGIT EXEQVIAS

⁷⁴ M. MAGDIĆ, 1877, 27-28; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 250, natpis br. 839. Senj, 1940, 71, bilješka 45.

A CAROLO ROM(ano) IMPERAT(or)E VI.
 CREATVS S(acri) R(omani) I(mperii) EQVES
 PATRITIVS SEGNIENSIS
 ET NOMINATVS CAPITANEVS IOANNES
 DEMELLI NOBILIS DE LEWENSFELD
 51 NVMERAS ANNOS ANNOS TIBI POSTVLO CANOS
 DEVOTA REQVIEM DICERE MENTE PRECOR⁷⁵

25. FRIDRIK PORTNER

Fridrik Portner bio je barun i senjski kapetan a umro je 1682. godine. Portneri su bili baruni, poznata vojnička obitelj iz Augsburga čiji su se članovi kao časnici doselili u Liku a u 17. stoljeću postali senjski plemići. Bili su u rodu s obitelji Jelačić.

U grbu je štit razdijeljen na četiri polja. U gornjem lijevom polju štita isklesana je kula s puškarnicama a u desnom polju su tri ključa koji leže jedan ispod drugoga. U donjem polju su isti likovi samo obrnuto isklesani. Štit je obavijen lišćem koje izlazi iza prozirnice (visir) koja stoji nad štitom a njoj oko vrata obješena je kolajna na kojoj je izrezano Isusovo ime. Nad prozirnicom stoji kruna s tri šiljka, a iza nje niče ptičje krilo u čijoj je sredini kula. Povrh nje su tri ležeća ključa jedan iznad drugoga a do kule s jedne i s druge strane ptičje pandže.

Nadgrobnu ploču je postavio njegov brat Ivan Dragutin, kapetan senjski. Ova nadgrobna ploča oštećena je još prije rušenja crkve, a nakon rušenja u fragmentima je sačuvan natpis i grb ploče.

- Vapnenac, 130x85x10 cm

- Senj, 1682. god.

- Inv. br. 25, A, B, C, D, E, F, G /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XV, Sl. 35a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

ARCA. DRVM. PORTNER. DEO
 HOFFLEIN.S. --- EXTRVCTA
 . DNO . IOANNE . CAROLO PO
 ... ER. SVPREMO . SEGNIE
 CAPO . IN MEMORIA
 RATRIS. DNI. IODO
 ERICI . PORTNER

⁷⁵ M. MAGDIĆ, 1877, 28; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 252-253, natpis br. 848.

..... M.CAPITANEII.DE
M. DCLXXXII⁷⁶

26. JURAJ DANIČIĆ

Juraj Daničić bio je vojvoda senjski koji je sa ženom pokopan u crkvi sv. Franje. Kukuljević je objavio njegov natpis navodeći da se nalazi u svetištu crkve nad ulaznim vratima. U inventaru crkve nije pronađen ni jedan ulomak ove ploče.

Prijepis natpisa:

GENEROS(us) AC STREN(ui)S DOMINVS
GEORGIVS DANICICH
CONTER. CIVITATIS . SEGN(ensis)S . CASS. L.
ARCIS PROSORS NEC NON S.
R(egiae) M(aiestatis) EGREGIVS MILES, PROCVMB(en)S
DEO ANIMAM, PATRIAE CORPVS
FAMAM AETRINITATI
CONSECRARE VOLVIT. PRO SE.
SVISQ(ue) HEREDIB(us) FECIT
ANNO DOMINI MDCCL.⁷⁷

27. IŽOTA D'ESTE FRANKOPANSKA

Ižota Frankopanska bila je vojvotkinja od Este – udana Frankopan.⁷⁸ Njezina nadgrobna ploča izrađena je u stilu renesanse i jedna je od vrijednijih i ljepših spomenika Senja iz 15. st.

Na ploči je u dubokom reljefu isklesan lik Ižote kako leži na odru. U gornjem lijevom uglu nadgrobne ploče prikazan je frankopanski a u desnom aragonski ili estensko-modenski grb.

Sačuvana su dva ulomka ove ploče. Na jednom je dio frankopanskog grba s natpisom uokolo. Ovaj dio tijekom inventarizacije zatečen je u lapidariju tvrđave Nehaj, a danas se nalazi u Gradskom muzeju Senj. Drugi dio tordiranog stupića s dijelom natpisa danas se nalazi u fundusu Sakralne baštine Senj.

Kukuljević je zabilježio cijeli natpis a imamo i fotografiju cijele nadgrobne ploče, prije rušenja crkve 1943.

⁷⁶ M. MAGDIĆ, 1877, 29.

⁷⁷ M. MAGDIĆ, 1877, 30, navodi da nije uspio pronaći nadgrobnu ploču J. Daničića, dok je natpis objavio I. KUKULJEVIĆ, 1891, 254, natpis br. 854.

⁷⁸ Senj, 1940, 62, bilješka 43.

Ižota potječe iz estensko-aragonske dinastije, a za Stjepana Frankopana udala se 1446. Umrula je 1456. godine. Nakon smrti zasigurno je pokopana u frankopanskoj obiteljskoj grobnici u crkvi sv. Franje izvan zidina Senja koja je frankopanska zadudžbina i njihovo obiteljsko groblje koje je uništeno rušenjem crkve.⁷⁹ Izgradnjom nove franjevačke crkve unutar zidina (1558.) nije poznato jesu li s pločom u crkvu preneseni i zemljani ostatci pokojnice i drugih zaslužnih pokojnika koji su počivali u staroj franjevačkoj crkvi. Natpis na nadgrobnoj ploči ide rubom ploče.

Nadgrobnom pločom Ižote bavili su se P. Tijan⁸⁰ Z. Horvat⁸¹ i A. Glavičić.⁸²

- Vapnenac, 50x45x13 cm

- Senj, 1456.

- Inv. br. 32 A, B /95. (Sakralna baština Senj, Gradski muzej Senj)

T. XVI, Sl. 36a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

HIC IACET CORPVS MAGNIFICE D(omi)NAE IXOTE FILE QVONDAM
D NICOLAI MARCHIONIS ESTENSIS ET CONSORTIS MAGNIFICI
D(omi)NI.
STEPHANI SEGNIE, VEGLE ET MODRVSSIE COMITIS
ANNO MCCCCLVI DIE XXIX JANVARII⁸³

28. PLEMKINJA SEPURISA

Ploča je pronađena u inventaru razrušene crkve, a njome se bavio Z. Horvat⁸⁴ za koju pretpostavlja da je prenesena iz stare franjevačke crkve u novu unutar zidina o čemu piše i A. Glavičić.⁸⁵

Sačuvan je jedan ulomak na kojem je i cijelo natpisno polje.

- Vapnenac sivi, 55x85x8 cm

- Senj, kraj 14. st.

- Inv. br. 38 A /95. (tvrđava Nehaj)

T. XVI, Sl. 37 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

⁷⁹ M. BOGOVIĆ, 1990, 86.

⁸⁰ P. TIJAN, 1931, 37.

⁸¹ Z. HORVAT, 2002, 55-59.

⁸² A. GLAVIČIĆ, 1992, 86.

⁸³ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 237-238, natpis br. 790; Gj. SABO, Senj, 1940, 43.

⁸⁴ Z. HORVAT, 2002, 49-50.

⁸⁵ A. GLAVIČIĆ, 1992, 86.

Prijepis natpisa:

+ S(epulcrum) D(omi)N. SIPUIRISE
UXSOR(is) Q(on)DA(m) D(omin)NI.
VERCII. ET HE(re)DUM.
EIUS⁸⁶

29. *BASSAN SACHI (SAKCINSKI)*

Plemić i vojvoda Bassan Sacchi potječe iz poznate mletačke plemićke obitelji koja je u Senj došla zbog trgovine. Ova obitelj prvi se put spominje u jednom popisu senjske posade iz 1551. godine.

Nadgrobna ploča s grbom bila je uzidana u srednjoj lađi a vjerojatno je prenesena iz neke crkve izvan zidina grada u crkvu sv. Franje koja je izgrađena 1558., dakle šest godina nakon nastanka ove nadgrobne ploče.

U štitu koji je koso razdijeljen na kosoj gredi u gornjem desnom polju isklesan je krilati lav.

Iznad štita se nalazi turnirska kaciga ukrašena perjem iznad koje je nalazi krilati lav koji drži u šapama polumjesec. Nadgrobna ploča s grbom i natpisom je oštećena (nedostaju neki dijelovi).

- Vapnenac, 201x96x13 cm

- Senj, 1552. godina.

- Inv. br. 27 A, B, C, D, E /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XVII, Sl. 38a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

DVM SPIRITVS BASSA
NI SACHI PATRITII SEG(niensis)
REGEBAT ARTVS HANC
LAPIDIS MOLEM AD S
VA SVORVMQ(ue) SVBSEQVEN
TIVM OSSA TEGENDA
STRVERE INSTITVIT
M. D. L. II⁸⁷

30. *DOMINIK MILETIĆ*

Miletići su poznata plemićka obitelj podrijetlom iz Bosne. U crkvi sv. Franje u obiteljskoj grobnici pokopani su Dominik Miletić, plemić i arhiđakon

⁸⁶ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 239, natpis br. 797.

⁸⁷ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 242, natpis br. 810; Senj, 1940, 63, bilješka 46.

senjski, te njegov brat Vid.

U oblom štitu isklesan je stojeći jednorog. Iznad štita je ukrašena kaciga iz koje proviruje jednorog. Grb s natpisom nalazi se na profiliranoj nadgrobnoj ploči. Nadgrobna ploča je razbijena u dva dijela, ali se može restituirati.

- Vapnenac, 180x78x15 cm

- Senj, 1641. god.

- Inv. br. 26 A, B /95. (dvorište Sakralne baštine Senj,

T. XVII, Sl. 39a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

DOMINICVS M
ILETICH ARCHID(i)
ACONVS ET VIC
ARIUS SEGNIE(n)s(is) SVM
POSESOR HVIVS
SEPVLTVRAE 1641.⁸⁸

31. RUDOLF EDLING

Rudolf Edling bio je senjski kapetan i grof Edling. Nad vratima sakristije u crkvi sv. Franje postavio je 1693. godine nadgrobnu ploču svojoj ženi. Ploča je oštećena kao i natpisno polje.

- Vapnenac, 57x70x10cm

- Senj, 1693. godina.

- Inv. br. 34 A, B, C, D /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XVIII, Sl. 40 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

D (eo) O(ptimo) M(aximo)
MARIAE MARLIANAЕ MEDIOLANENSIS
PATRICAE DILECTISSIMAE CONIVGIS PIIS
CINERIBUS
RVDOLPHVS AB EDLNG GENERALIS
VIGILIARVM PRAEFECTVS ET
SVPREMVS CIVITATIS SEGNI(AE)
CAPITANEVS
MONVMENTVM HOC POSVIT
DIE 25. IVNII ANNO
1693.⁸⁹

⁸⁸ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 249, natpis br. 836.

32. *JURAJ ČOLIĆ*

Juraj Čolić bio je senjski biskup poznat i kao Juraj Wolfgang Čolić Lewensberg koji je 1749. godine posvetio crkvu. Natpis je bio postavljen u kapeli sv. Vinka (Vincenca) u crkvi sv. Franje nad vratima sakristije. Natpis su postavili franjevci na spomen kada je biskup Čolić svečano posvetio crkvu sv. Franje.

Posvetna ploča je oštećena.

- Vapnenac, 109x87x14 cm
- Senj, 1749. godina
- Inv. br. 33 A, B /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XVIII, Sl. 41 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

ILL(ustrissi)MO R(everendissi)MO D(omi)NO D(omi)NO
 GEORGIO WOLFFANGO CHIOLICH DE LEWENSPERG
 EP(isco)PO SEGN(iense) MODRVSS(iense). SEV CORBAV(iense).
 ABATI S. GEORGY INFVLATO. etc.,etc.,
 IN ARTE GVBERNANDI
 MAGISTRO
 IN SCIENIYS TAM SACRIS QVAM PROFANIS
 DOCTORI.
 IN ZELO ANIMARVM
 VIRO APOSTOLICO.
 IN AMORE SERAPHICAE RELIGIONIS
 PATRI
 ECCLESIAM IN HONOREM S. FRANCISCI
 SOLEMNI RITV DEDICANTI
 VIII. KALEND(is). FEBRV(arii) MDCCIL.
 MONVMENTVM HOC FRATRES MINORES
 GRATI POSVERE⁹⁰

33. *FRANJO ROŽANIĆ*

Rožanić je bio plemić i odličnik grada Senja koji je umro 1759. godine.

Nadgrobna ploča senjskog plemića Franje Rožanića je bez grba i jedina ploča iz crkve sv. Franje s natpisom na hrvatskom jeziku.

- Vapnenac, 96x75x6cm.

⁸⁹ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 250, natpis br. 841; P. TIJAN, 1931, 37.

⁹⁰ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 415; P. TIJAN, 1931, 37; I. KUKULJEVIĆ, 1891, 253-254, natpis br. 852.

- Senj, 1759. god.
- Inv. br. 31 A, B /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XIX, Sl. 42 stanje spomenika poslije rušenja crkve.
U zajedničku grobnicu bili su pokopani i njegovi sinovi.

Prijepis natpisa:

OVO IE RAKA PL(emenit)EGA. G(ospod)NA. FRAN
CISKA ROXANICHA I SINOVI
GOVIH NESTAVSI SPOLA MVSKO
GA SPADA NA SPOL XENSKI. V
SENIV NA: 12: N(ovem)BRA: 1759.⁹¹

34. *FRANJO ROSENFELD*

Plemeniti Franjo Rosenfeld poklonio je crkvi sv. Franje 1767. godine drveni oltar sv. Vinka (Vincenca) iznad kojega je bio na sredini grb u kojem su u gornjem polju vide dvije krunjene ptice s mačem u pandžama a u donjem dijelu dvije ruke koje drže trolisni cvijet ruže. Unutar inventara razrušene crkve sv. Franje nije nađen ni jedan ulomak grba ili natpisa.

Prijepis natpisa:

EX MVNIFCENTIA
DOMINI FRANCISCI
S(acri) R(omani) I(mperii) NOBILIS DE ROSENFELD
ANNO DOMINI
1767.⁹²

35. *PLOČA S NEČITLJIVIM NATPISOM*

U popisu inventara crkve spominje se i ova nadgrobna ploča s nečitim natpisom, koja je pronađena u više ulomaka. Natpisno polje je izlizano, naziru se neka slova koja nije moguće pročitati. Reljef prikazuje desnicu s mačem.⁹³

- Vapnenac, 166x80x12cm
- Inv. br. 48 A, B, C /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XIX, Sl. 43 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

36. *PLOČA NA KOJOJ SE RAZAZNAJE GRB*

U popisu inventara crkve nalazi se i ova nadgrobna ploča s nečitim

⁹¹ I. KUKULJEVIĆ, 1891, 256. natpis br. 861.

⁹² I. KUKULJEVIĆ, 1891, 257, natpis br. 863.

⁹³ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 421; P. TIJAN, 1931, 37.

natpisom, koja je podjeljena u tri dijela. U prvom dijelu je natpisno polje s nečitkim natpisom, u drugom dijelu je grb iznad koje je kaciga s perjem dok se u trećem dijelu nalazi okrunjen lav. Nije moguće utvrditi kome je ploča pripadala jer je izlizana i s nečitljivim natpisom.⁹⁴

- Vapnenac, 195x90x12 cm

- Inv. br. 52 A, B, C, D, E, F /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XX. sl. 44a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

37. POSVE IZLIZANA PLOČA

Ova nadgrobna ploča⁹⁵ također se nalazi u popisu inventara crkve s napomenom da je grbovno i natpisno polje nečitko zbog čega je nemoguće utvrditi kome pripada grb i natpis. Ipak kada se bolje pogleda grb ploče u pravilnu štitu naziru se isklesane kose grede s desna na lijevo na temelju kojih možemo pretpostaviti da se radi o grbu Posedarića?

Nažalost, u građi crkve nije nađeno ulomaka ove ploče.

T. XX, Sl. 45 stanje spomenika prije rušenja crkve.

38. POSVE IZLIZANA PLOČA

Ova nadgrobna ploča⁹⁶ također se nalazi u popisu inventara crkve s napomenom da je natpisno polje nečitko zbog čega je nemoguće utvrditi kome pripada grb i natpis. Na ploči je prikazana desnica sa mačem.

Nažalost u građi crkve nije nađeno ulomaka ove ploče.

T. XX, Sl. 46 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

39. KAMENA PLOČA -ARAGONSKI GRB

Ova kamena ploča s grbom bez natpisa bila je uzidana iznad škropionice kod krajnjeg ulaza u crkvu sv. Franje. Grb je isklesan u polukružnom štitu i podijeljen na četiri polja. U donjem lijevom i gornjem desnom polju su okomite grede. Iznad štita je kraljevska kruna. Oko grba je okrugli vijenac od lovorovog lišća koji pridržava sa svake strane po jedan anđeo. Po elementima u grbu smatra se da je to je grb Lujze Aragonske, žene Bernardina Frankopana.⁹⁷ Grb se danas nalazi u dvorištu Sakralne baštine Senj i u cijelosti je sačuvan.

⁹⁴ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 421; P. TIJAN, 1931, 37.

⁹⁵ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 421; P. TIJAN, 1931, 37.

⁹⁶ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 421; P. TIJAN, 1931, 37.

⁹⁷ A. GLAVIČIĆ, 1992, 87; P. TIJAN, 1931, 37; Senj, 1940, 64. bilješka 47. B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 36, inv. br. 37

- Vapnenac, 86x68x18 cm
 - Senj, XV. stoljeće
 - Inv. br. 37/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XXI, Sl. 47a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

40. PLOČA S NATPISOM O OBNOVI CRKVE SV. FRANJE

U inventaru crkve pronađena je ploča s natpisom o obnovi crkve sv. Franje iz 1888. Na ploči je primijenjen kronogram. Ploča je malo oštećena, natpis je sačuvan u cijelosti.⁹⁸

- Mramor sivi, 42x69x12 cm
 - Senj, 1888.god.
 - Inv. br. 28 A/95. (tvrđava Nehaj)
- T. XXI. sl. 48 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

AEDES PAVPERIS FRANCISCI
MVNIFICENTIA
REGIS, GVBERNII PIISQVE OBLATIS
INTEGRE RESTAVRATAE.

41. NADGROBNA PLOČA S FRANJEVAČKIM SIMBOLOM BEZ NATPISA

U inventaru crkve sv. Franje pronađena je ploča s reljefom koji prikazuje križ i dvije ruke - simbol franjevac. Ploča je u dijelovima i dosta oštećena, bez natpisa je te nije poznato čiji je grob pokrivala.⁹⁹

- Vapnenac sivi, 105x64x13 cm
 - Inv. br. 39 A, B, C, D /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
- T. XXII, Sl. 49 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

42. PROFILIRANA NADGROBNA PLOČA BEZ NATPISA I RELJEFA

U inventaru crkve sv. Franje pronađene je ploča koja u gornjem dijelu na sredini ima urezana tri slova ONN. Ploča je razbijena u više dijelova, bez natpisa je, te je nemoguće utvrditi kojem grobu pripada.¹⁰⁰

- Vapnenac sivi 130x60-80x12 cm

⁹⁸ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 36, inv. br. 28.

⁹⁹ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 37, inv. br. 39.

¹⁰⁰ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 38, inv. br. 43/, 43/2.

- Inv. br. 43/2/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
T. XXII, Sl. 50 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

43. PROFILIRANA NADGROBNA PLOČA

Ploča je oštećena, s dijelom natpisnog polja, bez natpisa i bez reljefa te nije moguće utvrditi kome pripada.¹⁰¹

- Vapnenac, 138x99x11 cm
- Inv. br. 47 A, B, C, D, F /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
T. XXIII, Sl. 51 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

44. ULOMAK PLOČE

U inventaru crkve pronađen je ulomak na kojem je urezano V I I I; nije moguće utvrditi kojoj ploči ulomak pripada.¹⁰²

- Vapnenac 15x22x8 cm
- Inv. br. 58 A. /95. (dvorište Sakralne baštine Senj)
T. XXIII, Sl. 52 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

45. ALBERTUS LONG

U literaturi o sv. Franji ne spominje se Albertus Long. Jedan dio ulomaka nadgrobne ploče nalazi se u dvorištu Sakralne baštine a dio na tvrđavi Nehaj (što je naknadno utvrđeno).

Grb je pravilan i podijeljen na 4 polja: gore lijevo je raskriljen jednoglavi orao, dolje lijevo su tri uzdužne grede; gore desno je oštećeno polje, a dolje desno raskriljen orao. Iznad grba je ptica raskriljenih krila i zvijezda.¹⁰³

Natpisno i grbovno i natpisno polje je oštećeno.

- Vapnenac, 163x80x13,5 cm
- Inv. br. 40 A, B, C, D, E, F i 13 G /95 i inv. br. 45 A/95. (tvrđava Nehaj)
T. XXIV, Sl. 53 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Prijepis natpisa:

DOMICILIVM HOC
AETERNI TATIS SIBI
S.....VE FIERI FECIT
DOMINI.....OANES
ALBERT V(ocatu)S LONG

¹⁰¹ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 38, inv. br. 47.

¹⁰² B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 39, inv. br. 58.

¹⁰³ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 39, inv. br. 40, inv. br. 45.

FIDELIS SAC(rae) CAES(areae)
MA(aiesta)TIS VIGILMAGISTER

46. DIO NADGROBNE PLOČE

U inventaru je pronađen dio ploče je s izlizanim natpisnim i grbovnim poljem.¹⁰⁴

Nije moguće utvrditi kome pripada.

- Vapnenac, 70x30x11 cm

- Inv. br. 53 A/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XXIV, Sl. 54 stanje spomenika poslije rušenja crkve.

47. NADGROBNA PLOČA NEPOZNATOG FRANJEVCA

Unutar materijala razrušene crkve sv. Franje pronađena je i ploča nepoznatog franjevca.¹⁰⁵ Po načinu izrade zasigurno se radi o lokalnoj umjetničkoj radionici.

- Vapnenac sivi, 92x69x7 cm

- Inv. br. 51/95. (dvorište Sakralne baštine Senj)

T. XXV, Sl. 55 a-b stanje spomenika prije i poslije rušenja crkve.

48. RELJEF ŽENE SLIČAN RELJEFU IŽOTE

U literaturi o crkvi spominje se i ovaj reljef.¹⁰⁶ Nažalost, unutar građe razrušene crkve sv. Franje nije pronađen ni jedan ulomak reljefa.

49. MRAMORNI ŽRTVENICI SA SLIKAMA TALIJANSKE ŠKOLE

U literaturi o crkvi spominju se ovi žrtvenici, nažalost, ulomci ovog žrtvenika nisu pronađeni u inventaru razrušene crkve sv. Franje.¹⁰⁷

50. ULOMAK GLAGOLJSKE PLOČE

Ulomak ploče s dva glagoljska znaka čiji kontekst, u odnosu na ostali inventar, nije bilo moguće utvrditi.¹⁰⁸

- Vapnenac, 35x45x12 cm

¹⁰⁴ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 40, inv. br. 53.

¹⁰⁵ B. LJUBOVIĆ, 1997, rukopis, 40, inv. br. 51; J. HORVAT, 1939, 438. sl. 71.

¹⁰⁶ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 422.

¹⁰⁷ M. MAGDIĆ, 1877, 30.

¹⁰⁸ M. BOGOVIĆ, 1998, 113.

- Inv. br. 115/95. (Sakralna baština Senj)
T. XXV, Sl. 56, stanje spomenika poslije rušenja crkve.

Crkveni namještaj prije rušenja crkve sv. Franje

Prije rušenja crkve sv. Franje u Drugom svjetskom ratu u njezinoj unutrašnjosti nalazio se vrijedan inventar¹⁰⁹ koji je činilo više oltara posvećenih raznim svetcima. Oltari su bili arhitektonski različite umjetničke vrijednosti. Za neke od njih može se reći da su bili vrijedna umjetnička djela svoga vremena.

Pored glavnog oltara sv. Franje Asiškog u crkvi su se u lijevoj lađi nalazili slijedeći oltari: sv. Vinka; sv. Ivana, apostola i evanđeliste; sv. Franje Paulskog, a u desnoj lađi: Majke Božje Karmelske, sv. Josipa i sv. Ante Padovanskog. Kasnije je u ovoj lađi dograđena kapela Majke Božje od zdravlja (Loretta). Također, u crkvi se nalazio i oltar Majke Božje Lurdske.

Osim svetaca kojima su bili posvećeni oltari u crkvi su se nalazila i druga umjetnički vrijedna djela.¹¹⁰

U crkvi se nalazila drvena propovjedaonica baroknog stila iz 1749. godine koju su krasili drveni reljefi četiri crkvena mučenika, a na krovu je bio anđeo s trubljom, simbol propovijedanja.

Nažalost, dijelovi oltarnog materijala crkve sv. Franje nalazi se u ulomcima unutar građe iz razrušene crkve kao što su: skulpture anđela, ulomci reljefa, ulomci stupova, kapitela, oltarne atike, profilirani vijenci, zabatni dijelovi oltara, polukružni završeci oltara, kamene volute, razni pilastri, polustupovi, kanelirani stupići, pluteji, konični dijelovi oltara i sl.

Popis inventarnog materijala iz razrušene crkve sv. Franje

Dijelovi skulpture iz crkve sv. Franje

T - XXVI (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 66 A/95; inv. br. 67 A, B/95; inv. br. 68/95; inv. br. 69/95; inv. br. 107/95; inv. br. 70/95; inv. br. 72/95.)

1. Dio noge i postolje skulpture

- mramor bijeli

- inv. br. 66 A/95.

2. Dijelovi nogu skulpture

- mramor bijeli

- inv. br. 67 A, B/95.

¹⁰⁹ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 415-418.

¹¹⁰ J. FRANČIŠKOVIĆ, 1931, 417.

3. Skulptura anđela, oštećena

- vapnenac
- inv. br. 68/95.

4. Skulptura anđela

- vapnenac
- inv. br. 69/95.

5. Dio skulpture

- vapnenac
- inv. br. 107 A, B/95.

6. Dio skulpture – krilo anđela

- vapnenac
- inv. br. 70/95.

7. Dio skulpture – krilo anđela

- mramor sivi
- inv. br. 72/95.

T - XXVII (dvorište Sakralne baštine Senj, tvrđava Nehaj)

(inv. br. 108/95; inv. br. 118/95; inv. br. 119/95; inv. br. 120/95; inv. br. 121/95; inv. br. 122/95; inv. br. 124/9; inv. br. 134/95.)

8. Dio skulpture

- mramor bijeli
- inv. br. 108/95.

9. Skulptura anđela, oštećena

- mramor bijeli
- inv. br. 118/95.

10. Skulptura anđela

- mramor bijeli
- inv. br. 119/95.

11. Skulptura anđela, oštećena

- mramor bijeli
- inv. br. 120/95.

12. Skulptura anđela, oštećena

- mramor bijeli
- inv. br. 121/95.

13. Skulptura anđela, oštećena

- mramor bijeli
- inv. br. 122/95.

14. Dio skulpture

- mramor bijeli
- inv. br. 124/95.

15. Dio skulpture

- mramor bijeli
- inv. br. 134/95.

Ulomci, dijelovi oltarnih reljefa iz crkve sv. Franje

T - XXVIII (dvorište Sakralne baštine Senj, tvrđava Nehaj)

(inv. br. 65 A, B, C, D, E/95; inv. br. 71/95; inv. br. 110/95; inv. br. 117/95.)

16. Dijelovi reljefa iz crkve sv. Franje, restituiran

- mramor
- inv. br. 65 A, B, C, D, E/95.

17. Dio reljefa iz crkve sv. Franje

- mramor
- inv. br. 71/95.

18. Dio reljefa iz crkve sv. Franje

- mramor
- inv. br. 110/95.

19. Dio oltara

- mramor
- inv. br. 117/95.

Ulomci oltarnih stupova, baza i kapitela iz crkve sv. Franje

T – XXIX (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 79 A, B, C, D, E, F, G, H/95; inv. br. 80 A, B, C, D, E, F, G, H, I/95; inv. br. 88 A/95; inv. br. 90/95; inv. br. 93 A, B, C/95.)

20. Stupovi, dijelovi oltara

- mramor
- inv. br. 79 A, B, C, D, E, F, G, H/95.

21. Stupovi, dijelovi oltara

- mramor
- inv. br. 80 A, B, C, D, E, F, G, H, I/95.

22. Stup, dio oltara

- šareni mramor
- inv. br. 88 A/95.

23. Stup, dio oltara

- sivi mramor

inv. br. 90 A, B/95.

24. Stupovi, dijelovi oltara

- šareni mramor

- inv. br. 93 A, B, C/95.

T -XXX (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 96 A, B/96; inv. br. 112 A, B, C/95; inv. br. 126, /95; inv. br. 116 A, B/95.)

25. Kvadratna baza polustupića s ukrasima

- vapnenac

- inv. br. 96 A, B/96.

26. Dijelovi stupa

- vapnenac

-inv. br. 112 A, B, C/95.

27. Ukrasni ulomak, volute

- mramor

- inv. br. 126/95.

28. Kapitel stupa s volutama

- vapnenac

- inv. br. 116 A, B/95.

Ulomci- dijelovi oltara

T - XXXI (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 55/95; inv. br. 60 A, B, C, D, E, F/95.)

29. Ukrasni dijelovi oltara, profilirana volute

- vapnenac

- inv. br. 55/95.

30. Razni ukrasni dijelovi oltara

- vapnenac

- inv. br. 60 A, B, C, D, E, F/95.

T - XXXII (tvrđava Nehaj)

(inv. br. 61 A, B/95; inv. br. 62/95; inv. br. 63/95.)

31. Ukrasna inkrustirana oltarska ploča

- mramor

-inv. br. 61 A, B/95.

32. Ukrasna oltarska ploča inkrustirana

- vapnenac

- inv. br. 62/95.

33. Ukrasni dio oltara inkrustirani

- mramor

- inv. br. 63/95.

T - XXXIII (dvorište Sakralne baštine Senj, tvrđava Nehaj)

(inv. br. 64 A, B, C, D, E/95.)

34. Razni ukrasni dijelovi oltara

- vapnenac

- inv. br. 64 A, B, C, D, E/95.

T - XXXIV (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 83 A, B, C, D/9; inv. br. 85 A, B, C/95.)

35. Voluta, ukrasni dio profilirana oltara

- vapnenac

- inv. br. 83 A, B, C, D/95.

36. Ukrasni dio oltara, profilirana volute

- mramor

- inv. br. 85 A, B, C/95.

T - XXXV (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 92 A, B/95; inv. br. 98 A, B/95.)

37. Ukrasni dio oltara profiliran s inkrustacijom

- vapnenac

- inv. br. 92 A, B/95.

38. Oltarska greda profilirana i inkrustirana

- vapnenac 103x28 cm i 84x28 cm - inv. br. 98 A, B/95.

Profilirani vijenci oltara, zabatni dijelovi, atika i polukružni završetci oltara

T - XXXVI (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 78 A, B, C, D/95; inv. br. 73 A, B/95; inv. br. 84/95.)

39. Profilirana greda

- mramor

- inv. br. 78 A, B, C, D/95; inv. br. 73 A, B/95.)

40. Profilirani ulomak

- mramor
- inv. br. 84/95.

T - XXXVII (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 89 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K/95.)

41. Profilirani dijelovi oltra i kosi završetci oltara

- mramor
- inv. br. 89 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K/95.

T - XXXVIII (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv.br. 91 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L/95.)

42. Profilirani vijenci, dijelovi oltara

- mramor
- inv.br. 91 A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L /95.

T - XXXIX (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 97/95. inv. br. 54 A, B, C, D, E, F, G, H/95.)

43. Završni dio oltara stepenasto višestruko profiliran

- vapnenac
- inv. br. 97 /95.

44. Dijelovi oltarnih ploča

- mramorasti vapnenac
- inv. br. 54 A, B, C, D, E, F, G, H/95.

T - XL (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 57 A, B, C, D E, F, G/95; inv. br. 75 A, B, C, D/95; inv. br. 76 A, B, C, D, E, F/95.)

45. Dijelovi oltarnih ploča, profilirani

- mramor
- inv. br. 57 A, B, C, D, E, F, G/95.

46. Dijelovi oltarnih ploča, profilirani

- mramor
- inv. br. 75 A, B, C, D/95.

47. Dijelovi oltara

- mramor
- inv. br. 76 A, B, C, D, E, F/95.

T - XLI (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 81 A, B, C, D/95; inv. br. 82 A, B/95.)

48. Dijelovi oltarnih ploča

- sivi mramor

- inv. br. 81 A, B, C, D/95.

49. Profilirani nazubljeni dijelovi oltara

- vapnenac

- inv. br. 82 A, B/95.

T - XLII (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 86 A, B, C, D, E, F, G/95; inv. br. 87 A, B/95.)

50. Profilirani dijelovi oltara

- vapnenac

- inv. br. 86 A, B, C, D, E, F, G/95.

51. Profilirani dijelovi oltara

- mramorasti vapnenac

- inv. br. 87 A, B/95.

T - XLIII (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 95 A, B, C, D, E, F, G, H/95; inv. br. 104/95.)

52. Profilirani dijelovi oltara

- mramorasti vapnenac

- inv. br. 95 A, B, C, D, E, F, G, H/95.

53. Dio oltarne ploče

- šareni mramor

- inv. br. 104/95.

T - XLIV (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 99 A, B/95; inv. br. 105/95.)

54. Profilirani pilastar

- vapnenac

- inv. br. 99 A, B/95.

55. Konični dio ulomka

- vapnenac

- inv. br. 105/95.

Ostali dijelovi arhitekture

Unutar grade razrušene crkve sv. Franje nalaze se i kamene grede s portala crkve

T - XLV (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 94/95; inv. br. 102 A, B/95; inv. br. 103 A/9; inv. br. 106 A/95. inv. br. 113/95)

56. Dio dovratnika, 2 ulomka

- vapnenac 48x14x18 cm

- inv. br. 94/95.

57. Profilirana kamena greda

- vapnenac 136x27x19 cm

- inv. br. 102 A, B195.

58. Stepenasto profilirana kamena greda

- vapnenac 136x20x27 cm

- inv. br. 103 A/95.

59. Višestruko profilirana kamena greda

- vapnenac 58x20x27 cm

- inv. br. 106 A/95.

60. Profilirani dio stubišta

- vapnenac 39x28x20 cm

- inv. br. 113195.

T – XLVI (dvorište Sakralne baštine Senj)

(inv. br. 46/95; inv. br. 111/95; inv. br. 56 A, B, C/95.)

61. Unutar materijala nalazi se kamenica - škropionica na kojoj je utisnuta godina obnove crkve sv. Franje 1888. U pravilnom štitu s profilacijom i rubovima oko kamena teče višestruka profilacija.

- vapnenac 42x35x11 cm

- inv. br. 46/95.

62. Ulomak kamenice - škropionice

- vapnenac 42x35x11 cm

- inv. br. 111/95.

63. Unutar materijala crkve sv. Franje nalazi se i okrugla kamenica - škropionica iz tri dijela (oštećena). S vanjske strane je ukrašena žljebovima poput ukrasa školjke, rubovi s vanjske strane su profilirani.

- vapnenac promjera 84 cm

- inv. br. 56 A, B, C/95.

Osim već navedenog kamenog materijala sačuvan je dio kamenih blokova - tesanika raznih dimenzija kojima je zidana crkva sv. Franje. Najčešće dimenzije su: 26x25x27 cm; 35x30x20 cm; 70x20x18 cm; 30x22x14 cm i sl. Svi tesanici obrađeni su pod inventarnim brojem 59. Unutar tesanika nalazi se i dio stubišta crkve sv. Franje, dimenzija 126x65x20 cm; 111x35x15 cm; 100x20x18 cm; 60x35x15 cm; 58x36x17 cm.

64. Zvono crkve sv. Franje sačuvano je nakon rušenja crkve. Na zvonu je utisnuta godina MDXVIII (1521.) što znači da je zasigurno preneseno iz stare franjevačke crkve koja se nalazila izvan zidina grada. Do restauracije i postavljanja 1997./1998.¹¹¹ na obnovljeni zvonik crkve zvono se čuvalo u Sakralnoj baštini Senj.

-lijevani metal, promjera 64 cm, visine 80 cm.

- inv. br. 129/95.

Nakon provedene inventarizacije cjelokupnog materijala iz razrušene crkve sv. Franje, glavnina je i dalje pohranjena u Sakralnoj baštini i njezinu dvorištu, dok se manji dio nalazi na tvrđavi Nehaj i u Gradskom muzeju Senj. Sada kada se zna s kojim se materijalom raspolaže velika je šteta i nedopustivo je da ovaj materijal i dalje propada, a lokalitet gdje je bila crkva bude i dalje nedefiniran, zapušten i devastiran. Stoga treba tražiti najbolje moguće konačno rješenje za prostor crkve sv. Franje, i to zajednički Crkva i grad Senj.

Dok se ne postigne dogovor potrebno je izvršiti sondažno arheološko istraživanje grobova i cijelog prostora crkve koje je dijelom započeo A. Glavičić 70-ih godina 20. stoljeća,¹¹² i to prije tadašnje ideje o izradi projekta izgradnje uskočkog mauzoleja. Istraživanja treba nastaviti i završiti kako bi se nakon njih moglo grobove zaštititi od daljnjeg urušavanja i devastacije. Također je potrebno istražiti temelje crkve prema tlocrtu (u prilogu), označiti njezine gabarite odnosno zidove gabarita podignuti 0,50 m u visinu. U međuvremenu nadgrobne ploče treba restaurirati odnosno restituirati kako bi se mogle ugraditi u zid (koji bi se svakako trebao ukomponirati u konačno arhitektonsko rješenje crkve), koji dijeli prostor crkve i nekadašnjeg samostana a koji je paralelan s nekadašnjim

¹¹¹ Gradski muzej Senj je u prosincu 1997. zamoljen od Poglavarstva grada Senja da pokrene akciju za postavljanje zvona na zvonik crkve sv. Franje. Muzej je s tim prijedlogom upoznao tadašnjeg ravnatelja Sakralne baštine Senj mons. dr. Milu Bogovića, vlasnika zvona, i zamolio ga da dopusti da se zvono crkve restaurira i postavi na zvonik crkve. Mons. Bogović je dopustio Muzeju da preuzme zvono i preda ga stručnim osobama na obradu. U ovu akciju se osim Grada i Muzeja uključio i HEP- Pogon proizvodnje Senj, čiji su se stručni kooperanti pobrinuli za restauraciju i stručnu obradu zvona. Budući da je zvono s ostalim inventarom crkve stradalo 1943. godine u Drugom svjetskom ratu, najprije je bilo potrebno utvrditi njegovo stanje i mogućnost njegova stavljanja u uporabu kako bi dalo odgovor na pitanje koje u svojoj pjesmi postavlja V. Zudenigg (Čuk) iz Senja a koja je nastala poslije rušenja crkve i glasi *Kad ce doci opet vrime ono, kad sam slusal svetog Franje zvono...* Na sreću, zvono je bilo moguće osposobiti i staviti u uporabu pa je konačno došlo vrijeme da se odgovori na pitanje postavljeno u pjesmi. Nakon restauracije zvona djelatnici Metalne opreme Senj izradili su konstrukciju za postavljanje zvona i postavili ga na zvonik crkve, te ono opet zvoni i poziva vjernike na molitvu, a možda pozove i odgovorne da se uredi i cijeli prostor nekadašnje franjevačke crkve.

¹¹² A. GLAVIČIĆ, 1992, 87. Nažalost, o ovom probnom arheološkom istraživanju ne postoji dokumentacija u Muzeju.

zapadnim zidom crkve sv. Franje. Na taj način bi se ploče konačno zaštitile i prezentirale javnosti a prostor crkve oplemenio do njegova konačna i cjelovita rješenja.

Namjena prostora razrušene crkve, restauracija i ugradnja inventara crkve u neki budući sakralni objekt, ili neku drugu namjenu prostora i inventara crkve

Već je rečeno kada i zašto je podignuta crkva sv. Franje i što je ona značila za grad Senj.

Od rušenja crkve 1943. pa do 1956. nije bilo inicijativa što napraviti s tim prostorom, već je on stajao ruševan, zapušten i nedefiniran. Rješenje je otežavalo pitanje što od tog prostora želi Crkva (je li kontinuitet sakralnog objekta), a što grad Senj (je li gradnju Uskočkog mauzoleja ili nešto drugo) te je li je uopće moguća prenamjena prostora ili sakralni kontinuitet prostora.

Bez obzira na dogovor oko budućeg sadržaja i namjene prostora prigodom nove izgradnje treba svakako zadržati obrise - gabarite starog objekta crkve sv. Franje kako bi se sačuvao kontinuitet doživljaja urbanističkog sklada srednjovjekovnih ulica i gradskih otvorenih prostora.

Među prvima inicijativu i prijedlog oko uređenja prostora dao je senjski konzervator dr. Vuk Krajač.¹¹³ Njegova ideja je bila da se na tom prostoru izgradi Mauzolej senjskih uskoka za koji je idejni projekat, na prijedlog Senjskog muzejskog društva, izradio I. Meštrović. Osnovan je i Odbor za ostvarenje ove ideje. Cijela akcija izgradnje je zaustavljena Krajačevom smrću 1962. godine.

Inicijativa izgradnje Uskočkog mauzoleja obnovljena je 1968.¹¹⁴ od Gradskog muzeja Senj i Senjskog muzejskog društva uz dozvolu Skupštine općine Senj uz prijedlog da Muzej i Muzejsko društvo vode akciju izgradnje i revitalizacije spomenika kulture izuzetne nacionalne važnosti i kulturne vrijednosti.

Skupština općine Senj osniva Odbor za izgradnju, a istovremeno dr. Melita Viličić¹¹⁵ dobiva zadatak da sa stručnjacima Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a uz suradnju s uvažanim arhitektima, umjetnicima, konzervatorima i muzealcima, izradi projektnu dokumentaciju za izgradnju Mauzoleja. Iako je projekt za izgradnju Mauzoleja izrađen 1972. godine, njegova izgradnja do danas nije realizirana.

¹¹³ V. KRAJAČ, 1956, 147.

¹¹⁴ A. GLAVIČIĆ, 1970, 22; A. GLAVIČIĆ, 1992, 87.

¹¹⁵ M. VILIČIĆ, 1970, 225-240.

Sl. 4. i sl. 5. Zvono i ključ iz razrušene crkve sv. Franje

Ideje o uređenju crkvenog prostora završile su krajem 1989. godine¹¹⁶ inicijativom za obnovu crkvenog zvonika koja je provedena u djelo 1990. kada je zvonik restauriran i obnovljen, nakon čega se ponovno krenulo s inicijativom definiranja prostora nekadašnje crkve u koji bi se uklopio i obnovljeni zvonik. Na tu temu izrađena je i projektna dokumentacija, tj. arhitektonsko-urbanističko rješenje uređenja prostora bivše crkve sv. Franje u Senju prema idejnom projektu D. Lukanovića dipl.ing.arh.¹¹⁷ iz 1991. godine. (T. XLVII-XLVIII, Sl. 57a-e)

¹¹⁶ A. GLAVIČIĆ, 1993, 229.

¹¹⁷ D. LUKANOVIĆ, 1991. Idejni projekt uređenja prostora bivše crkve sv. Franje u Senju odnosno Arhitektonsko-urbanističko rješenje koje bi prostoru nekadašnje crkve dalo funkciju ovom dijelu grada i oplemenilo ga u cjelini. Prema Projektu bi se: *poštovala srednjovjekovna jezgra grada, tlocrt nekadašnje crkve sv. Franje, a predviđeno pročelje crkve sadržavalo bi sve elemente prepoznatljivoga simbola crkve - bliske svakom građaninu Senja. Prostor bi bio uređen kao znak sjećanja na uskoke i crkvu sv. Franje, a koji bi mogao imati i višenamjenski karakter. Na tom prostoru mogle bi se služiti i svete mise prigodom određenih crkvenih blagdana, organizirati koncerti, recitali, predstave na otvorenom.*

Pristup ovom prostoru bi bio kroz nekadašnji ulazni portal, sada kopiju, koji bi bio dio stiliziranog ulaznog prostora crkve. Konturu pročelja činio bi metalni okvir između kojih bi se razapela metalna mreža, koja bi asocirala na raster fuga. Tu bi se nalazili i nekadašnji zidni otvori kao i ploče i stilizirana kopja rozete. Prostor bi od ulica bio odvojen kamenim zidovima

Sl. 6. Obnovljeni zvonik crkve sv. Franje (foto-arhiva GMS-a, 1989.)

Nakon svih dosadašnjih inicijativa o uređenju i definiranju prostora razrušene crkve sv. Franje Poglavarstvo Grada Senja pokrenuo je 1995. novu akciju radi rješavanja problematike oko prostora crkve i njezine sačuvane spomeničke građe kako bi se prostor konačno uredio i definirala njegova namjena. Tada je grad Senj izdvojio određena financijska sredstva za inventarizaciju sačuvane spomeničke građe iz razrušene crkve sv. Franje te utvrdilo njezino stanje i brojnost kako bi se mogla nakon obrade ukomponirati u novo i konačno rješenje uređenja cjelokupnog crkvenog prostora. Na tu temu su

visine 0,50 m koji bi slijedio obrise nekadašnjih zidova crkve sv. Franje. Unutar tlocrta do iste visine podigli bi se stupovi, te bi se tu uredio prostor za sjedenje. Prostor između zidova bio bi prekriven kamenim opločnjem, i to u dva nivoa: niži i viši. Na prostor u dijelu nekadašnjeg oltara postavila bi se kamena menza s reljefom iz života uskoka. U jednom dijelu povišenog nivoa mogao bi se postaviti i vječni plamen. Restaurirane nadgrobne ploče mogle bi se postaviti na sadašnji zid do dvorišta nekadašnjeg samostana sv. Franje. Ove eksponate trebalo bi natkriti nadstrešnicom kako bi bili zaštićeni od atmosferilija. Predlaže se također da se postavi nekoliko panoa s tekstovima o postojanju crkve, uskoka i o značenju sadašnjeg prostora za Grad Senj i građane Senja. Poštujući povijesne činjenice ovo idejno rješenje za prostor nekadašnje crkve sv. Franje vratilo bi u život prostor Crkve, sjećanja na uskoke, a prostoru dalo funkciju i oplemenilo jedan dio grada.

bili i razgovori sa Crkvom odnosno tadašnjom Riječko-senjskom nadbiskupijom.

I danas postoji interes za uređenje i konačno definiranje cjelokupnog prostora nekadašnje crkve sv. Franje, svakako uz dozvolu i sugestiju Crkve, tj. današnje Gospičko-senjske biskupije u koji bi se ukomponirali i ostatci grobnih ploča. Taj interes uza Župu Senj, Gradski muzej Senj i Grad Senj pokazuju i senjski građani i svekolika javnost kojoj je pri srcu ovaj prostor nekadašnje crkve sv. Franje, simbola grada Senja.

U ovom posljednjem pokušaju uređenja prostora razmišljalo se da bi to bilo moguće prema već spomenutom idejnom rješenju D. Lukanovića.

Zaključak

Iz ovog rada je vidljivo da je do sada crkva sv. Franje bila predmet izučavanja brojnih znanstvenika koji su se bavili njezinom poviješću i arhitekturom. Ona je obrađivana i našla svoje mjesto u stručnoj literaturi, koja je korištena i u izradi ovoga rada a iz kojeg se može zaključiti da još uvijek uz svu dostupnu literaturu te grafičku i fotodokumentaciju postoje nejasnoće oko njezine povijesti izgradnje i arhitekture. Zasigurno iz tog razloga još uvijek nije dano razrađeno cjelovito i detaljno uređenje crkvenog prostora. Kao doprinos i dodatak dosadašnjoj dostupnoj stručnoj literaturi u raspravi o povijesti crkve i njezinoj izgradnji i arhitekturi je i rad D. Demonje¹¹⁸ pod naslovom *Prolog interpretaciji crkve Sv. Franje u Senju*, u kojem je autor konzultirao svu relevantnu literaturu te arhitektonsku i fotodokumentaciju o povijesti crkve i njezine izgradnje kako bi rekonstruirao izvornu tlocrtnu dispoziciju crkve sjedinivši tako zastupljenost i obradu crkve u dostupnoj stručnoj literaturi i dokumentima.

Nakon inventarizacije sačuvane spomeničke građe iz razrušene crkve sv. Franje nakon što je utvrđeno njezino brojno i spomeničko stanje imamo uvid u postojeće stanje spomeničke građe, što se nadamo da će konačno ubrzati odluku o revitalizaciji i namjeni lokaliteta i sačuvane crkvene građe, jer je sada nakon obrade cjelokupne građe nedopustivo da i dalje prostor na kojem je bila crkva bude nedefiniran i zapušten te izložen devastaciji svake vrste, kao i njezina preostala spomenička građa koja je i dalje ugrožena jer je neadekvatno deponirana i izložena utjecaju atmosferilija.

Dok se čeka konačno rješenje za crkveni lokalitet, autorica predlaže neke prioritete i važne aktivnosti, radi zaštite unutarnjeg crkvenog prostora, u kojem se još uvijek nalaze neistraženi uskočki grobovi, i to da se najprije izvrše sondažna arheološka istraživanja grobova i njihova zaštita od urušavanja. Nadalje predlaže da bi bilo dobro temelje-gabarite crkve prema arhitektonskom

¹¹⁸ D. DEMONJA, 1998, 23-33.

snimku iz 1894. restaurirati i podignuti 0,50 m u visinu, a nadgrobne ploče nakon restauriranja i restitucije ugraditi u zid dvorišta samostana sv. Franje koji graniči s prostorom crkve. Na taj način bi se ploče zaštitile i prezentirale javnosti, a prostor crkve oplemenio do konačnog rješenja.

Nadamo se da cijeli trud koji je uložen oko inventarizacije građe iz razrušene crkve sv. Franje nije bio uzaludan te da će zalaganjem i budućim akcijama Crkve, Grada Senja i struke konačno biti utvrđena namjena prostora nekadašnje crkve sv. Franje i inventarizirane spomeničke građe, te da će se započeti sa uređenjem prostora u koji će se ugraditi sve što je do sada sačuvano od crkve i njezina inventara utvrđenog provedenom inventarizacijom a na zadovoljstvo Župe Senj i njezinih župljana.

Literatura

- Mile BOGOVIĆ, Crkvene prilike u Senju u 14. stoljeću i Statut senjskog kaptola, *Senjski zbornik*, 15, Senj, 1988, 15-28.
- Mile BOGOVIĆ, Prijelazno stoljeće senjske crkve 1450-1550, *Senjski zbornik*, 17, Senj, 1990, 69-92.
- Mile BOGOVIĆ, Hrvatsko glagoljsko tisućljeće, *Senjski zbornik*, 25, Senj, 1998, 15-28.
- Mile BOGOVIĆ - Blaženka LJUBOVIĆ, Prilog raspravi tlocrtnog razvoja senjske katedrale kroz povijest i njezino uređivanje nakon drugog svjetskog rata, *Senjski zbornik*, 40, Senj, 2013, 271-342.
- Mihovil BOLONIĆ, Crkveni patronat na području Senjsko-modruške biskupije, *Senjski zbornik*, 5, Senj, 1971./1973, 219-318.
- Josip BRUNŠMID, Arheološke bilješke iz Dalmacije i Panonije, II Senj, *VHAD*, XIV, Zagreb 1898.
- Josip CHVALA, Crkva sv. Franje u Senju, *Viesti društva inženira i arhitekata*, XV/1, Zagreb, 1894, 1-2.
- Damir DEMONJA, Prilog interpretaciji crkve Sv. Franje u Senju, *Institut povijesti umjetnosti*, 22, Zagreb, 1998, 23-33.
- Daniel FARLATTI, *Illyricum sacrum*, IV, Venetiis (1751.-1819.) IV, 1769.
- Josip FRANČIŠKOVIĆ, Crkva sv. Franje u Senju, *Bogoslovska smotra*, XIX, Zagreb, 1931, 411-423.
- Josip FRKOVIĆ, *Sakralni objekti Senja u rukopisu*, nije objavljeno-rukopis.
- Ante GLAVIČIĆ, Izgradnja mauzoleja senjskih uskoka, *Senjski zbornik*, 4, Senj, 1972-1975, 205-224.
- Ante GLAVIČIĆ, *Vodič po Senju i okolici*, Senj, 1974.
- Ante GLAVIČIĆ, Stara i nova groblja, grobovi na području grada Senja i šire senjske okolice (I), *Senjski zbornik*, 19, Senj, 1992, 81-108.
- Ante GLAVIČIĆ, Njemačko bombardiranje Senja, *Senjski zbornik*, Senj, 1983./1984, 10-11, 341-354.

- Miroslav GLAVIČIĆ, Tri rimskodobna natpisa iz Senja, *Senjski zbornik*, 23, Senj, 1996, 19-34.
- Josip HORVAT, *Kultura Hrvata kroz 1000 godina*, 1939, 438. sl. 71.
- Hrvatski kulturni spomenici*, JAZU, I, Senj, Zagreb, 1940.
- Ljubo KARAMAN, *Pregled umjetnosti u Dalmaciji*, Zagreb, 1952.
- Vuk KRAJAČ, Značajni objekti, koji su ovog rata u Senju razoreni, *Vijesti muzealaca*, Zagreb, 1956. 144-154.
- Ivan KUKULJEVIĆ-SAKCINSKI, *Putne uspomene iz Hrvatske, Dalmacije, Arbanije, Krfa i Italije*, Zagreb, 1873.
- Ivan KUKULJEVIĆ-SAKCINSKI, *Nadpisi sredovječni i novovjeki na crkvah i javnih i privatnih sgradah u Hrvatskoj i Slavoniji*, Zagreb 1891.
- Blaženka LJUBOVIĆ, *Inventarizacija i zaštita građe iz razrušene crkve Sv. Franje u Senju*, rukopis, 1997.
- Blaženka LJUBOVIĆ, *Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Franje*, Senj, rujan, 1995.
- Blaženka LJUBOVIĆ, *Elaborat o izvršenoj inventarizaciji građe crkve sv. Ambroza*, Senj, rujan, 1995.
- Blaženka LJUBOVIĆ – Enver LJUBOVIĆ, *Grbovi i natpisi na kamenim spomenicima Senja*, Senj 1996.
- Enver LJUBOVIĆ, Antički natpisi iz Senja, *Usponi*, 12, Senj, 1996, 158-163.
- Enver LJUBOVIĆ, Senjska kapetanija od 1470 do 1746. godine, *Usponi*, 13, Senj, 1997, 189-197.
- Mile MAGDIĆ, *Topografija i povijest grada Senja*, Senj, 1877.
- Emanuel SLADOVIĆ, *Poviesti biskupjah senjske, modruške ili krbavske*, Trst, 1856.
- Djuro SZABO, *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*, Zagreb, 1920.
- Djuro SZABO, *Senj*, Knjiga I, izdanje JAZU, Zagreb 1940
- Zvonimir SUŠIĆ, Valvasor o Senju i Senjanima, *Dometi*, 8, Rijeka, 1970, 78-93.
- Pavao TIJAN, *Vodič po Senju i okolici*, Senj, 1931.
- Pavao TIJAN, 50 godišnjica jedne crkvene restauracije, Uskočka crkva sv. Franje u Senju, *Obzor*, 1938.
- Melita VILIČIĆ, Kakvu namjenu dati prostoru porušene memorijalne crkve Sv. Franje u Senju, *Senjski zbornik*, 4, Senj, 1970, 225-240.
- Melita VILIČIĆ, Arhitektonski spomenici Senja, *Rad JAZU*, Knjiga 360, Zagreb, 1971.
- Melita VILIČIĆ, Skice grafičkih rekonstrukcija nekih drevnih senjskih sakralnih građevina, *Senjski zbornik*, 18, Senj, 1991, 277-300.

T. I.

Sl. 7. Pročelje crkve sv. Franje prije njezinog rušenja

T. II.

Sl. 8a.

Sl. 8b.

Sl. 9.

T. III.

Sl. 10a.

Sl. 10b.

Sl. 11a-b.

T. IV.

Sl. 12.

Sl. 13a-b.

T. V.

Sl. 14a-b.

Sl. 15a-b.

T. VI.

Sl. 16.

Sl. 17a-b.

T. VII.

Sl. 18a-b.

Sl. 19.

T. VIII.

Sl. 20a-b.

Sl. 21a-b.

T. IX.

Sl. 22a-b.

Sl. 23a-b-c.

T. X.

Sl. 24a-b.

Sl. 25a-b.

T. XI.

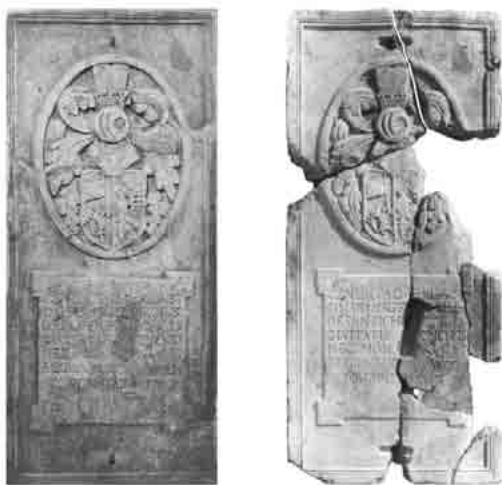

Sl. 26.

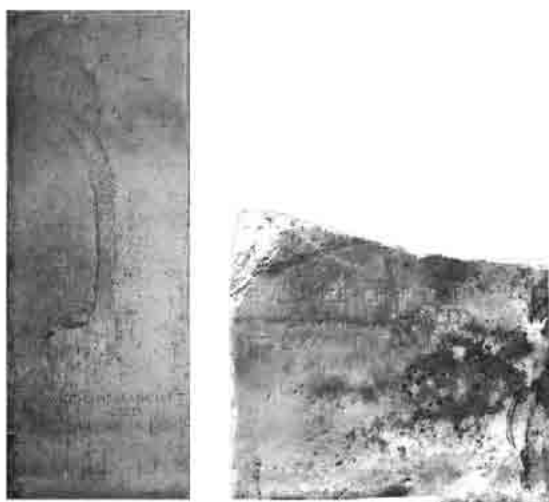

Sl. 27a-b.

T. XII.

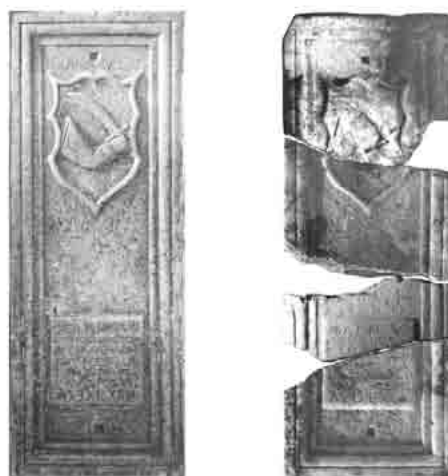

Sl. 28a-b.

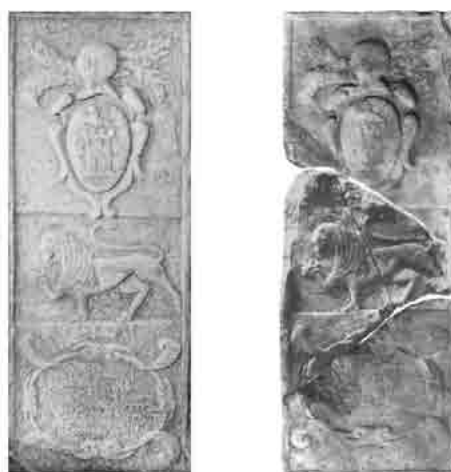

Sl. 29a-b.

T. XIII.

Sl. 30a-b.

Sl. 31a-b.

T. XIV.

Sl. 32.

Sl. 33a-b.

T. XV.

Sl. 34a-b.

Sl. 35a-b.

T. XVI.

Sl. 36a-b.

Sl. 37.

T. XVII.

Sl. 38a-b.

Sl. 39a-b.

T. XVIII.

Sl. 40.

Sl. 41.

T. XIX.

Sl. 42.

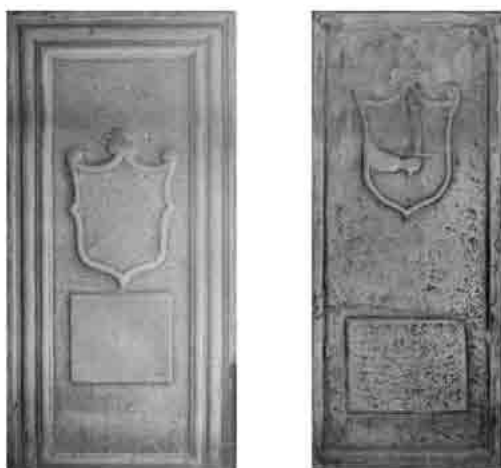

Sl. 43.

T. XX.

Sl. 44a-b.

Sl. 45-46.

T. XXI.

Sl. 47a-b.

Sl. 48.

T. XXII.

Sl. 49.

Sl. 50.

T. XXIII.

Sl. 51.

Sl. 52.

T. XXIV.

Sl. 53.

Sl. 54.

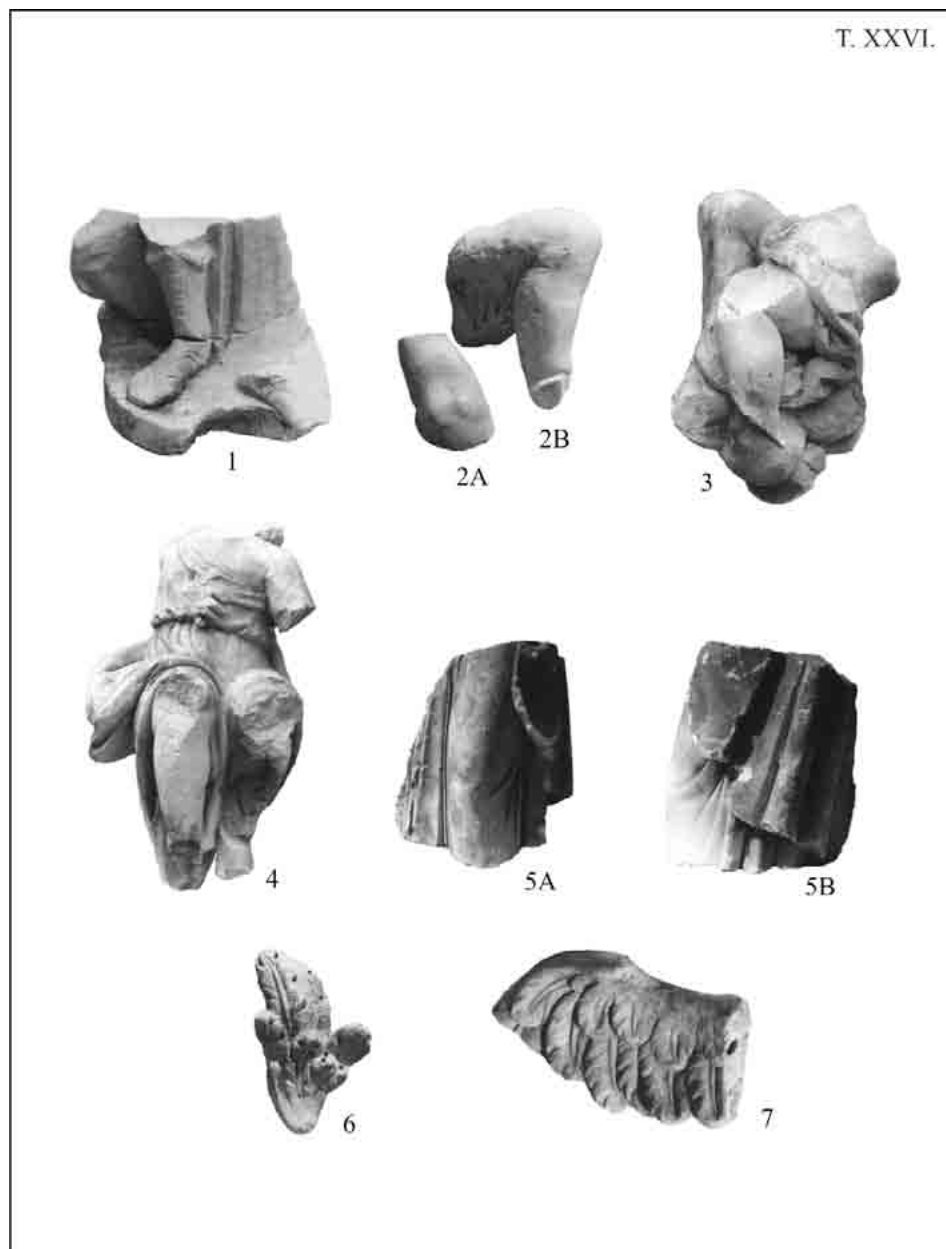
T. XXV.

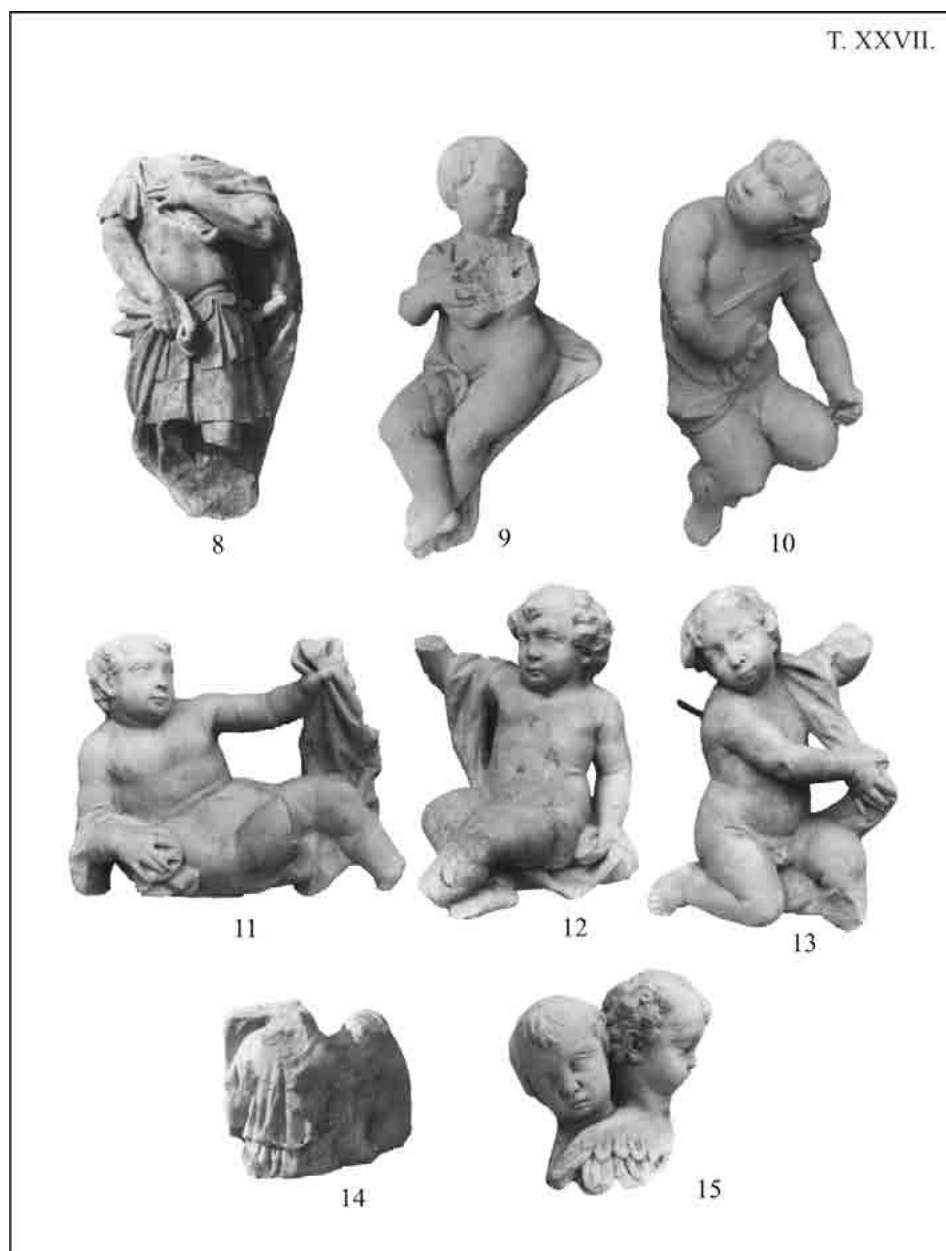

Sl. 55a-b.

Sl. 56.

T. XXVIII.

16A,B,C,D,E

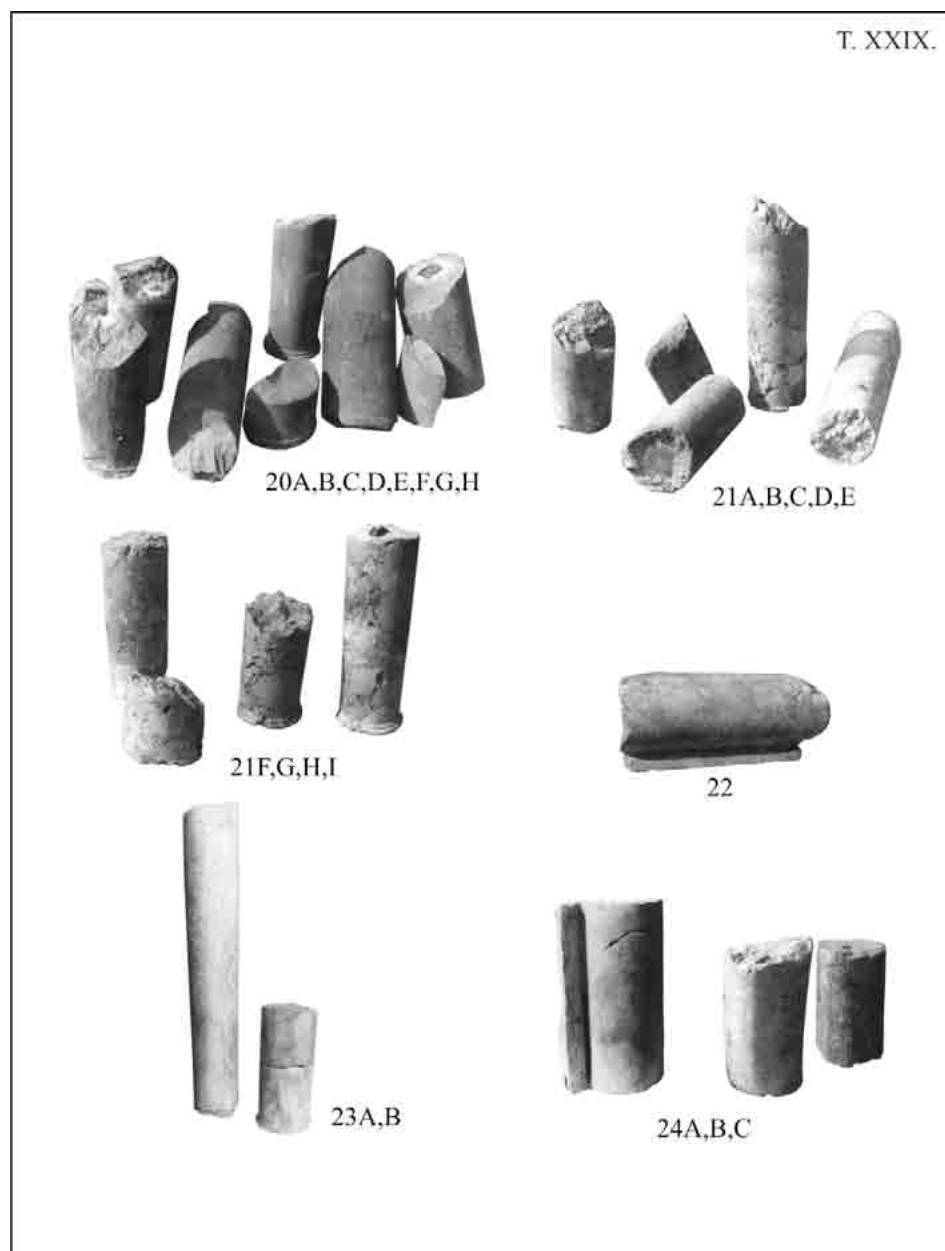
17

18

19

T. XXX.

25A,B

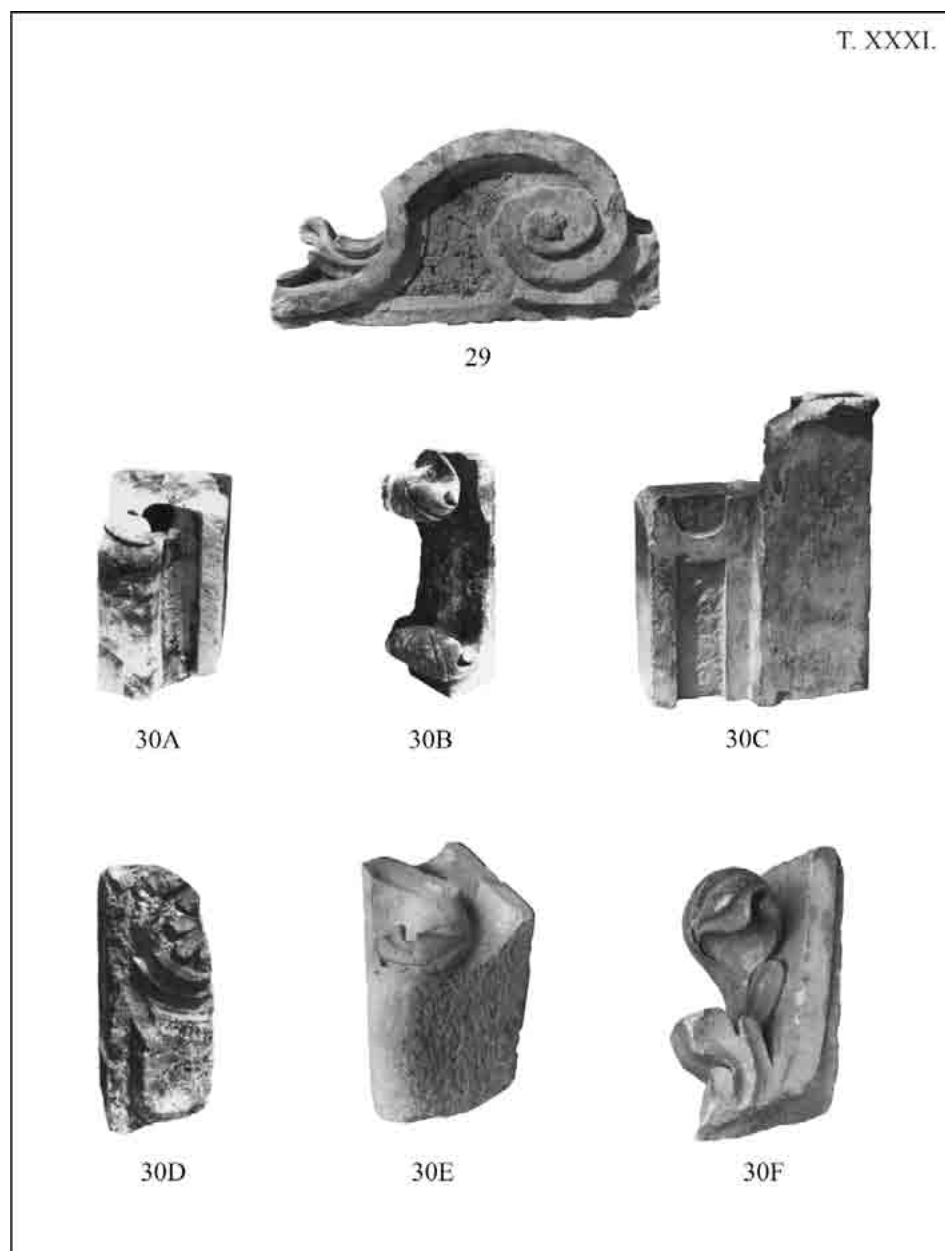
26A,B,C

27

28A,B

T. XXXII.

31A

31B

32

33

T. XXXIII.

34A

34B

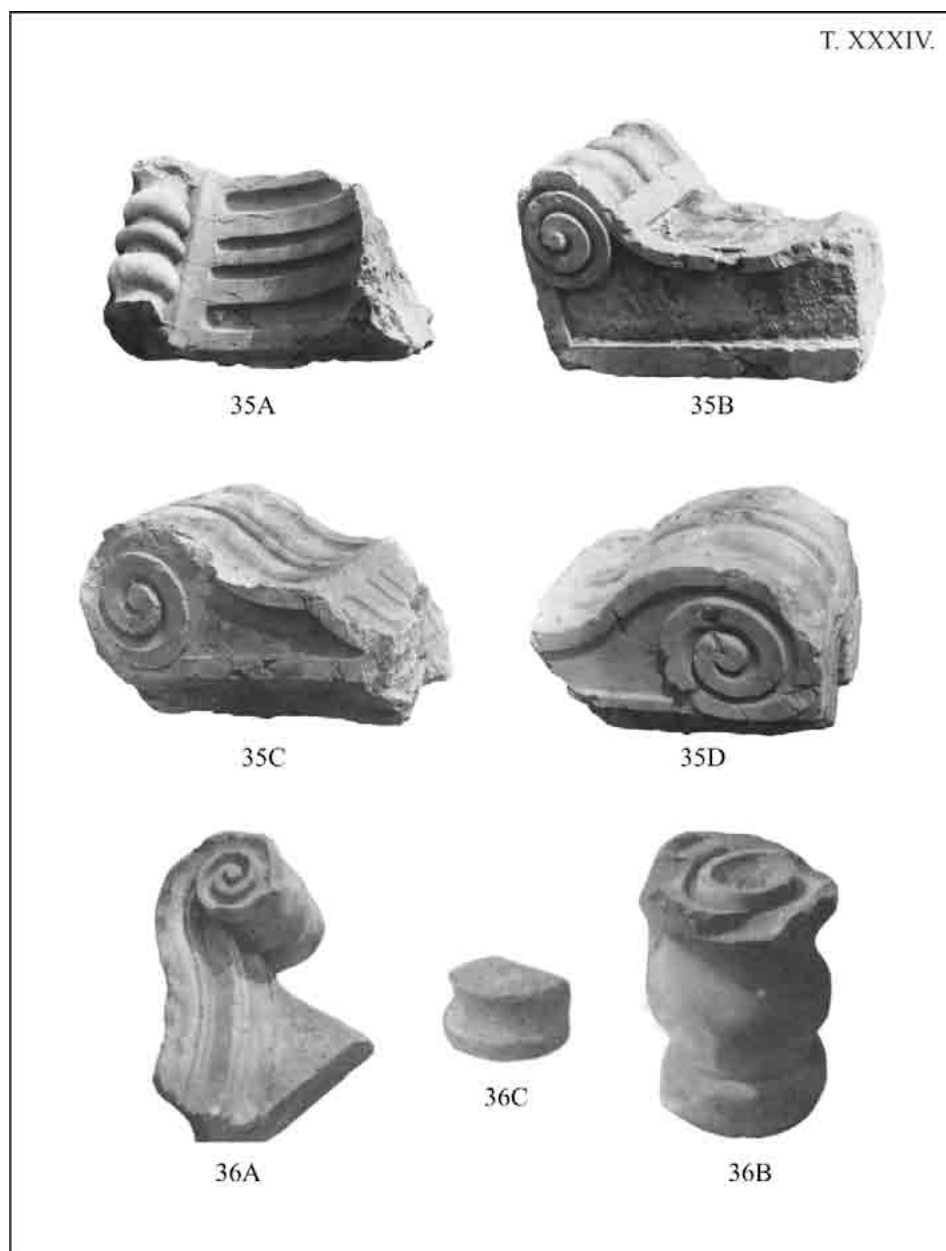
34C

34D

34E

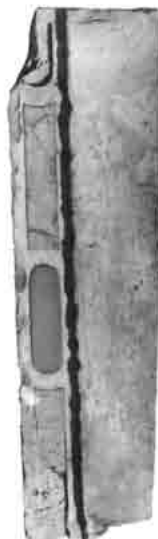
T. XXXV.

37A

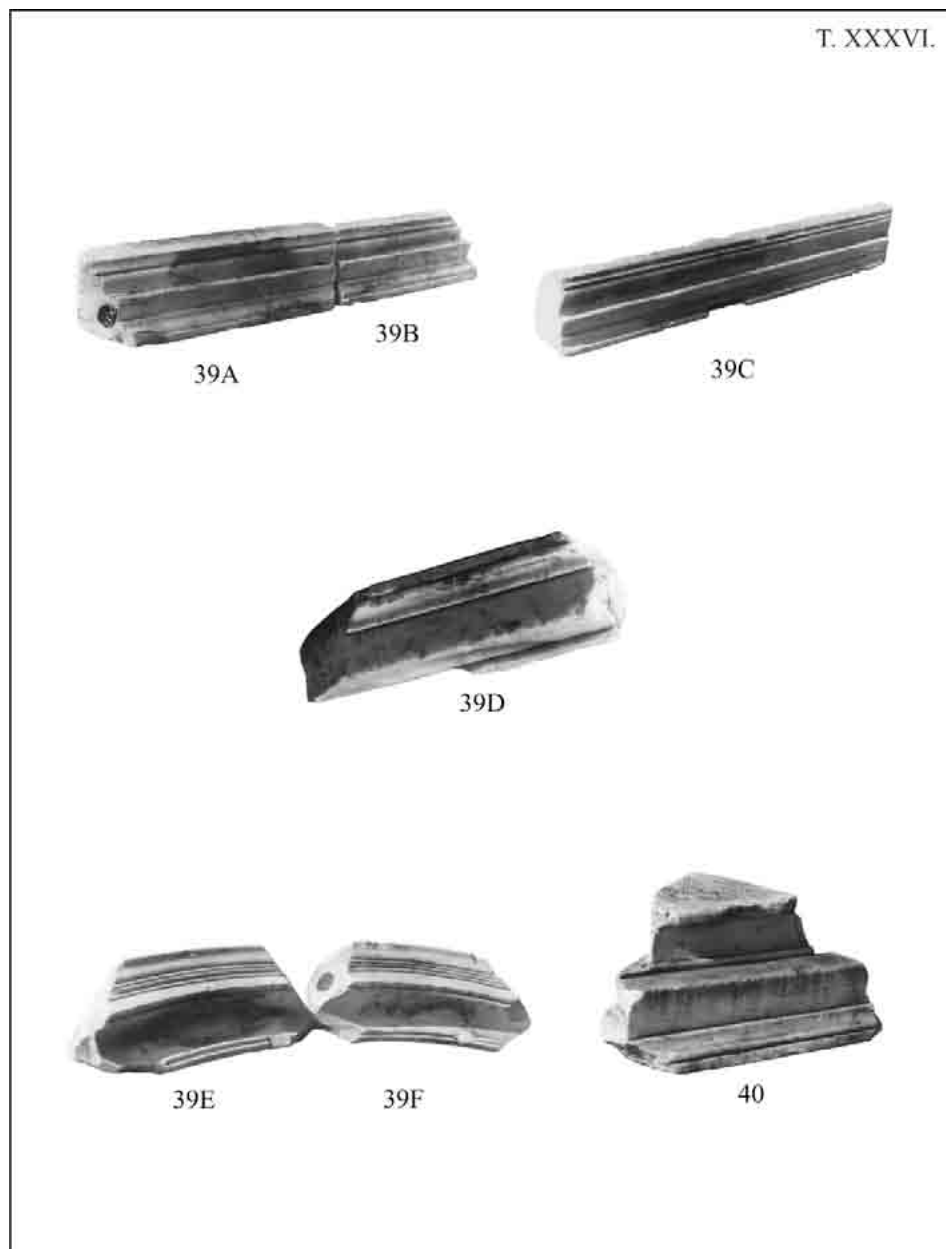
37B

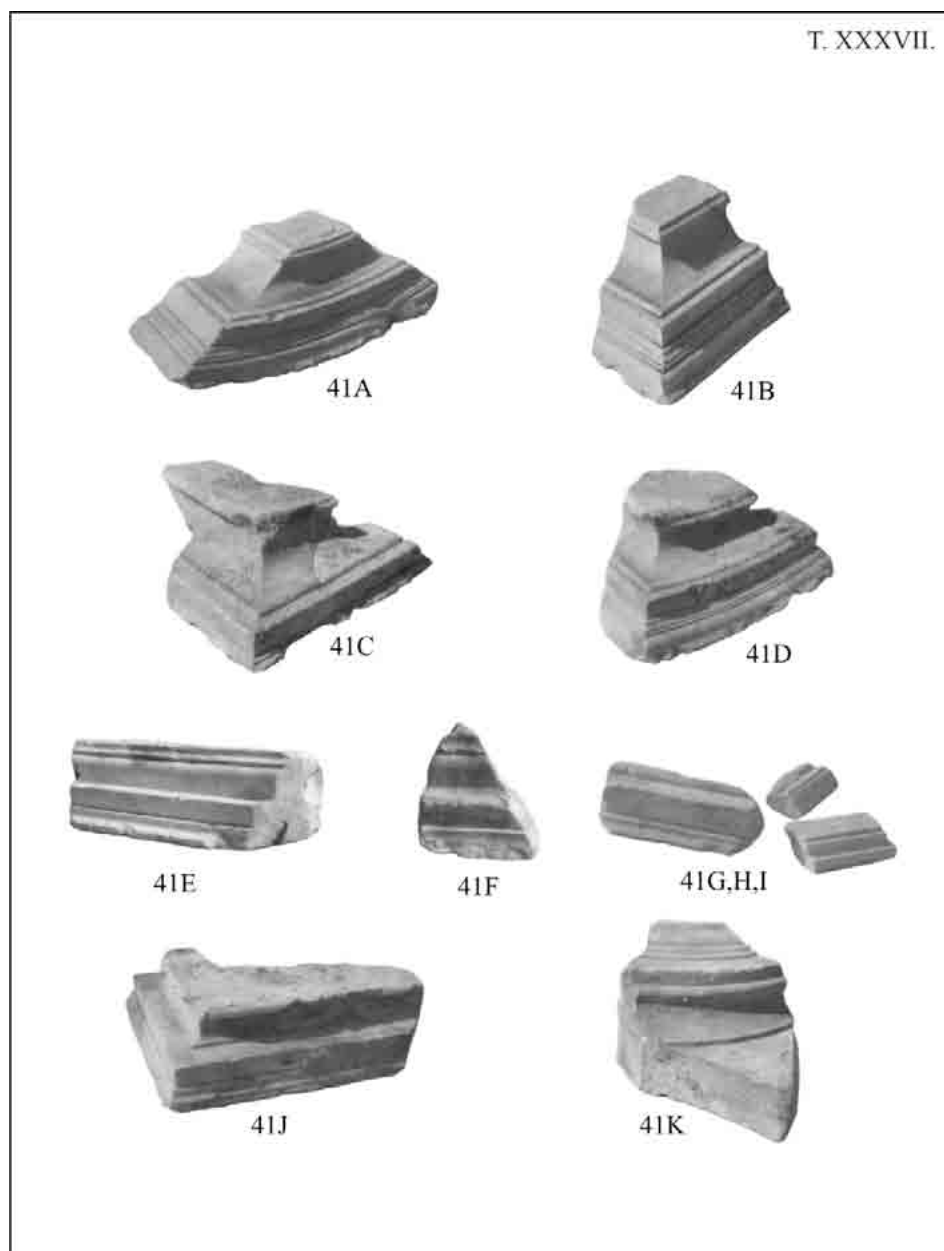

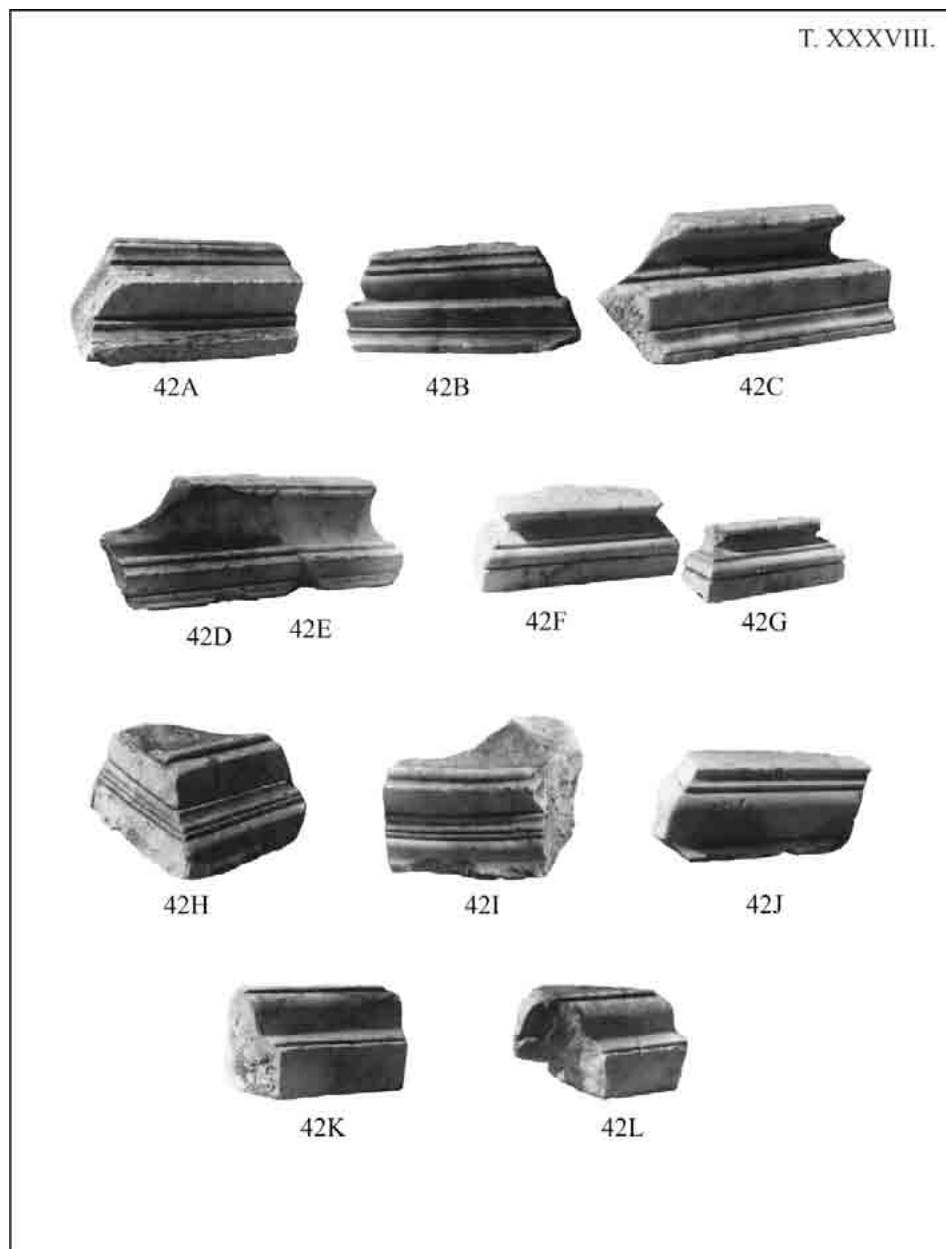
38A

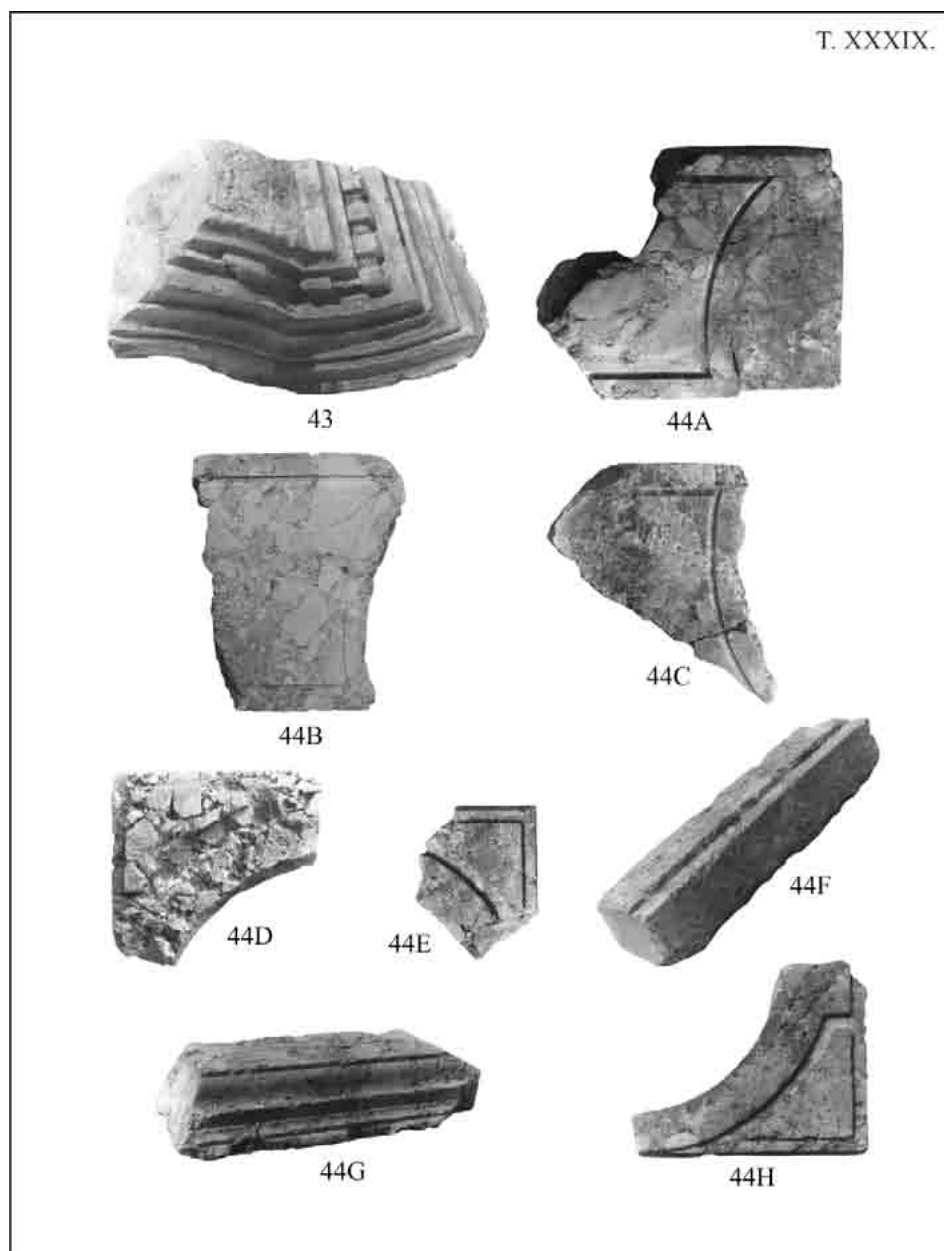

38B

T. XLI.

48A

48B

48C

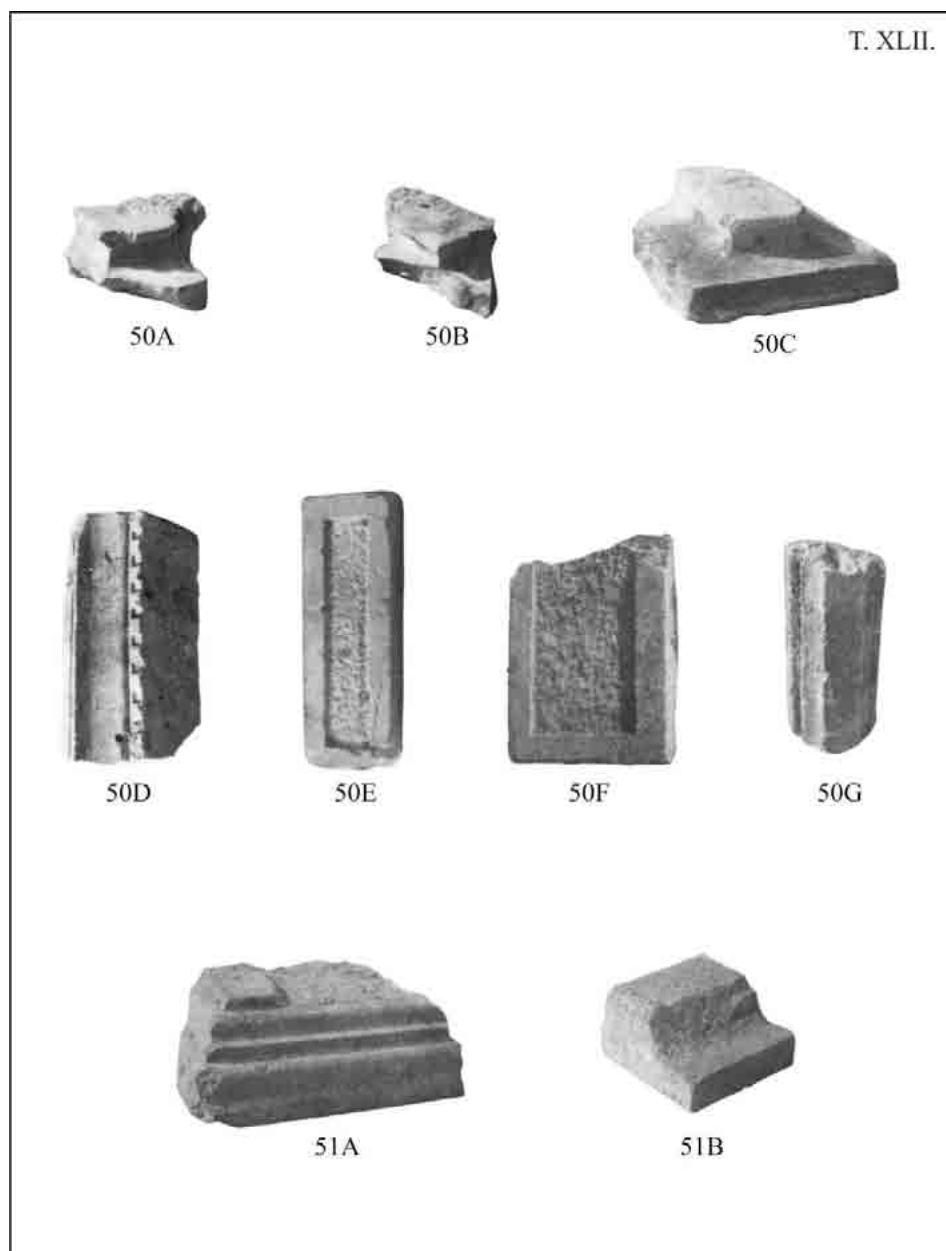
48D

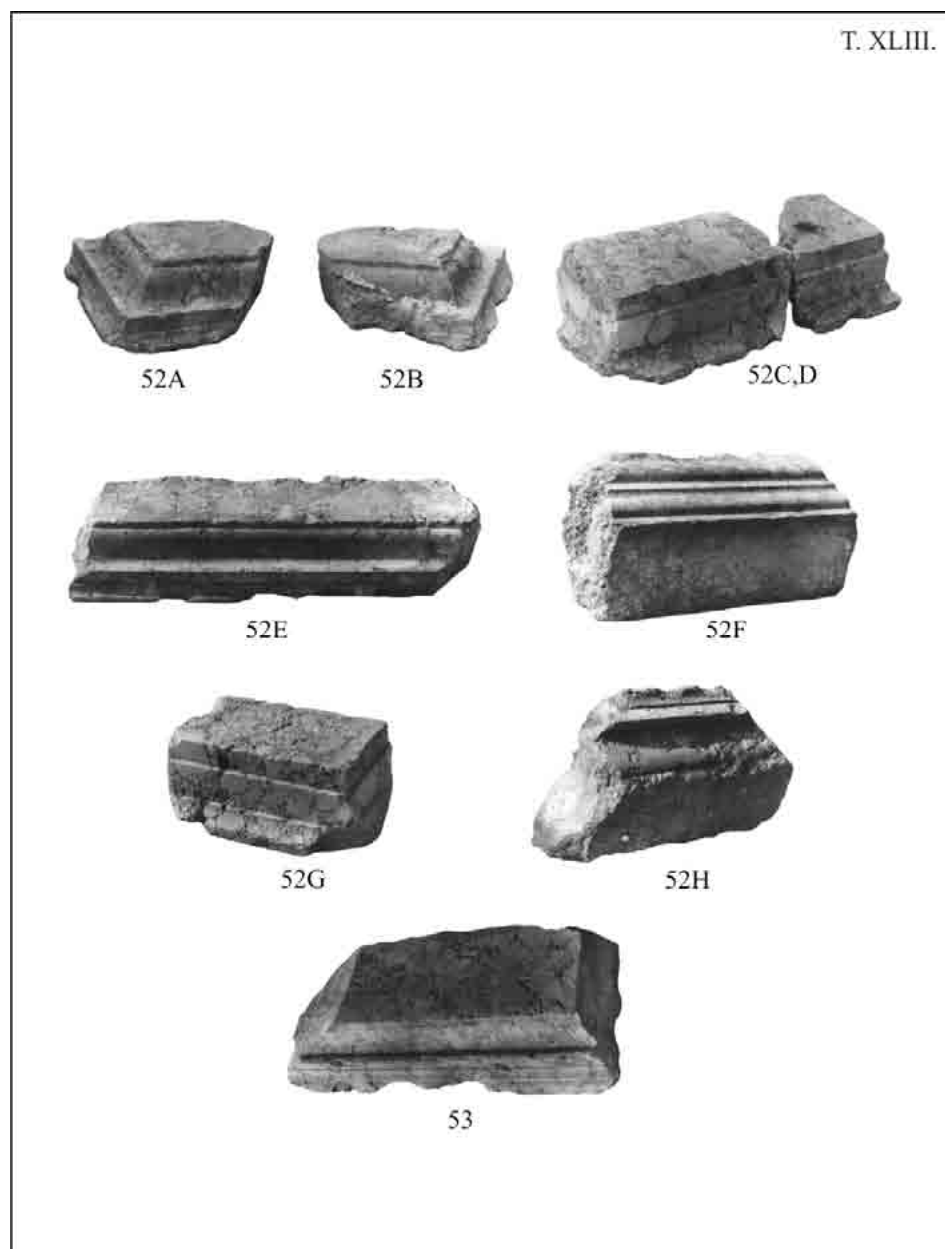

49A

49B

T. XLIV.

54A

54B

55

T. XLV.

T. XLVI.

61

62

63

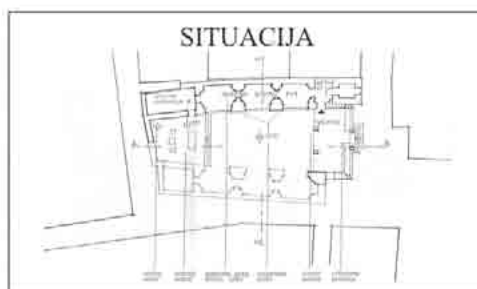
NEIDENTIFICIRANI UZORCI

T. XLVII.

PROJEKTNÁ DOKUMENTACIJA IDEJNOG ARHITEKTONSKO-
URBANISTIČKOG RJEŠANJA UREĐENJA PROSTORA BIVŠE
CRKVE SV. FRANJE U SENJU AUTORA D. LUKANOVIĆA d.i.a.

Sl. 57a.

Sl. 57b.

Sl. 57c.

T. XLVIII.

Sl. 57d.

Sl. 57c.

THE CATALOGUING AND PROTECTION OF THE MATERIAL OF THE RUINED
CHURCH OF ST FRANCIS IN SENJ AND ITS FUTURE USE

Summary

In the 16th century the town of Senj was under the great threat of Turkish forces, and with the suggestion of Senj's captain I. Lenković, King Ferdinand I would, for defensive reasons, along with the approval of the church and military-political authorities, adopt the decision about the destruction of all the buildings outside the town's walls so that enemy could not occupy them and threaten the town. I. Lenković put his decision into action, during which amongst the remaining buildings he also destroyed in 1540 was the Franciscan church with the monastery in the area of St Peters, however with the obligation that he builds the Franciscans a new church and monastery within the town's walls. This new church within the town's walls would be razed to the ground in the Second World War in 1943.

From the very beginning the Church of St Francis was specified to be the lasting resting place for Senj's nobles – famous and renowned Uskok inheritors, captains, dukes and archdukes who were buried in the church during the 16th, 17th and 18th centuries.

This church with its architecture and inventory became a valuable cultural monument for the town of Senj. Unfortunately, the church was destroyed in 1943 when a great part of its monumental inventory was also damaged, inside which were also the tombstones of Senj's Uskoks, which were largely broken and turned into fragments that are stored in many locations in the town of Senj.

In 1995, the town of Senj and the committee for the protection and restoration of the historical heart of the town of Senj decided, for possible future use, to determine a site for its placement and contents plus the condition in which the preserved monumental material – the inventory of the Church of St Francis, would be situated. It was decided that the monumental material would be processed and catalogued, in other words an inventory would be made. That task was entrusted to the author of this paper.

After the cataloguing the processed inventory of the church was prepared for the further scientific processing of conservators, restorers and architects, after which it would also be possible to propose the revitalisation of the area of the former Church of St Francis in which the preserved and scientifically processed inventory of the church could be placed. With the cataloguing it was established that within the material of the Church of St Francis there was also a part of the material which did not belong to this church, about which will also be discussed in the continuation of the paper.

Keywords: Senj, Church of St Francis, Franciscans, Frankopans, Ivan Lenković, Uskoks, tombstones, cataloguing